

Štev 5.

V Ljubljani, 15. maja 1937.

Leto 54.

Vsebina: Našim naročnikom. — Ozimni oves. — Za boljši krompirjev pridelek. — Kakšna je slovenska poljedelska zemlja? — Nekaj o oskrbovanju mladega sadnega drevja. — Listna luknjičavost. — Ali zadostuje le biološka ali naravna obramba proti rastlinskim zajedavcem? — Arzen (mišjica) v boju z živalskimi škodljivci. — Ali sta sestava in učinkovitost modre galice domačega in tujega izvora različni? — Škropljenje z modro galico po metodi prof. Casale. — Vabilo na občni zbor Vinarskega društva. — Hlev za plemenske svinje. — Nekaj besed o barvi za surovo maslo in sir. — Notranja oprema kokošnjaka. — Spomladne težkoče. — Združna organizacija vojvodinskih Švabov. — Društvene vesti.

Našim naročnikom.

Ko smo v zadnjem „Kmetovalcu“ objavili poziv, da se naj priglase člani-naročniki za brezplačna drevesca, ter smo vsled skrajnega časa za sajenje drevesc določili le kratek rok za prijavo, nismo pričakovali, da se bo oglasilo toliko interesentov. Za razdelitev smo imeli okoli 1000 drevesc, a zahtev je bilo za okoli 2500, ker so podružnice večinoma zahtevale po več kot po eno drevo za člana. Pri razdelitvi smo prišli seveda v škripec, vendar nam je bilo mogoče dodeliti vsakemu članu-naročniku po 1 drevo, ako se je pošiljatev splačala. Ko smo namreč preračunali, koliko bi stala tovarnina v posamezne kraje, smo ugotovili, da bi prevoz vsled malega števila drevesc ponekod stal čez 3 dinarje na drevo, kar bi bilo za podarjeno drevesce vsekakor preveč. Radi tega smo poslali drevesca le za one, kjer smo mogli za več podružnic pošiljatev združiti, tako da voznina ni bila predraga. Oni maloštevilni priglasi člani-naročniki, ki drevesce tokrat niso dobili, naj nam oprostite, obljublamo pa, da jih bomo pri prihodnji razdelitvi odškodovali.

Upravištvo namerava predlagati glavnemu odboru Kmet. družbe, da se v bodoče pravica do brezplačnih dreves, oziroma po izjemni ceni, združi z naročnino na „Kmetovalca“. Upošteva naj se ne le člani temveč tudi one zveste naročnike, ki so bili naročeni na „Kmetovalca“ zaporedno vsaj 2 leti. Vsakemu mora biti jasno, da proizvodnja drevesc nekaj stane ter mora upravništvo „Kmetovalca“ drevesca družbeni drevesnici plačati. To je mogoče le takrat, če ima Kmetovalec dosti naročnikov, kar poceni izdajanje lista. Upravništvo mora svoj predlog podkrepiti s proračunom, saj moramo paziti, da izdatki ne prekoračijo dohodke. Današnje število naročnikov ni dovoljno, da bi mogli takšen predlog glavnemu odboru predložiti. Zato smo sedaj razposlali vsem bivšim naročnikom ta pismeni poziv in položnico za nakazilo naročnine, ker pričakujemo, da se bo še marsikateri na list naročil. Če je kdo, ki je že naročen, pomotoma dobil pismeni poziv, prosimo, da ga ne zavrže, temveč ga preda svojemu sosеду, katerega je pridobil kot naročnika.

Vse naročnike in podružnice pozivamo, da se vržejo na agitacijo za „Kmetovalca“, saj od števila naročnikov zavisi ne samo obstoj lista, temveč tudi možnost, da kot naročniki dobe v bodoče brezplačna sadna drevesca.

UPRAVNIŠTVO „KMETOVALCA“.

Poljedelstvo.

Ozimni oves.

Inž. Sadar.

Ko sem nekoč predaval, sem omenil zimski oves, pa so se mi smejali, češ, vidiš ga, ta še ne ve, da sejemo oves le spomladi. Ko sem pred nekaj leti, popraševal v nekem kraju za zimskim ovsem, so se mi posmehovali, češ; gospod, pri nas raste le jari oves. Danes se o zimskem ovsu pogovarjajo že na vasi in vse seme sproti razgrabijo.

Leta 1928. sem sejal prvič ozimni oves v Srbiji, na posestvu kmetijske šole v Bukovu, kraj Negotina. Seme sem dobil iz okolice Skoplja. Izredno ostra zima, ki je nastopila ravno to leto, ga je docela uničila. Dve leti nato sem ga sejal v Prekmurju na majhni površini, ker sem se bal nesreče in ker me je izkušnja svarila k previdnosti. Leta 1935.

sem priznaval ozimni oves v Savinjski dolini. Ves pridelek je bil odkupljen in razdeljen po celem srezu, tako da so kmetovalci poskušali z njim po celi dravski banovini. Žal ne vem, kako je zimski oves uspeval drugod. Na Dolenjskem je prav dobro uspel, obilo je rodil, seme je bilo polno in težko, kakor nikdar pri jarem ovsu. Zlasti lani se je razlika med jarim in zimskim ovsem prav očito pokazala. Zato so ljudje takoj pokupili vse razpoložljivo seme.

Zgoraj imenovano seme zimskega ovsa izvira s posestva g. Osiandra v Guštanju, ta ga je pa vpeljal od nekega iz severnih krajev, najbrž iz Nemčije. Seme je bilo preiskano, žal pa nimam podatkov pri roki, spominjam se pa, da je bila hektolitrska teža okoli 43 kg. Koliko je tehtalo lani pridelano seme, bi lahko poročali oni, ki so ga preiskali. Zanimivo bi to bilo s strokovnega stališča. Kakor čitam v strokovnem članku o zimskem ovsu, ki ga je objavil kolega inž. Šoštarč-Pisačič iz Zagreba, je zimski oves g. Osiandra dal na poskusnem posestvu blizu Zagreba lani na ha 15.33 q zrnja in 49.12 q slame, tehtal je pa komaj 38.9 kg. To nizko hektolitrsko težo si moramo tolmačiti z izredno za žitarice neugodno lansko zimo. Nadalje navaja omenjeni strokovnjak, da je ta oves cvetel lani spomladi 5. junija, da je bilka merila 30. maja poprečno 103 cm in da je oves močno pogel. Snetljiv pa ni bil prav nič in tudi zrnje ni izpadalo.

Pri nas ista sorta ovsa ni polegla, sneti tudi ni bilo prav nič opaziti in zdi se mi, da je bilo zrnje težje kakor pri poskusu v Zagrebu.

Nastane praktično vprašanje, ali prihaja zimski oves za nas v poštev ali ne? Prav gotovo je zimski oves zelo velikega pomena za one kraje naše države, kjer jari oves ne uspeva zanesljivo, bodisi da ga letna suša uniči, bodisi da ga le zadrži v rasti. So kraji v naši državi, kjer so zemlje težke, da se spomladi zlepa ne osušijo in da ovsu ni mogoče sejati dovolj zgodaj. Znano je namreč pravilo, da mora oves spomladi čimprej v zemljo, kajti le tako bo lahko izrabil zimsko vlago in se bo tako krepko razvil, da mu poletna suša ne bo mogla do živga. Kjer je oves v teh krajih sejan šele marca ali celo aprila meseca, je razumljivo, da se do navadne letne suše ne more dovolj razviti. Splošno se v naši državi opaža, da jarine niso zanesljive in da ne dajejo onih pridelkov kakor ozimine. Isto pa opazujemo tudi v dravski banovini. Jarine so izročene na milost in nemilost spomladanskega in letnemu vremenu. Zato tudi že redko kdo seje jaro pšenico, tudi jarega ječmena sejejo vedno manj. Iz istega razloga bi bilo bolje za naše gospodarstvo, ako bi sejali zimski oves. Kajti pridelek zimskega ovsa je prav gotovo večji kakor pa jarega.

Povprečen pridelek jarega ovsa v dravski banovini je 7 do 9 q na ha. Pridelek je vsekakor višji kakor v nekaterih prej omenjenih, za jari oves neprikladnih južnih krajev, kjer

znaša pridelek komaj 3—4 q na ha. V Prekmurju je povprečen pridelek ovsa komaj 6—7 q na ha, enako je prav gotovo tudi na celnem Dravskem in Murskem polju. Zimski oves je pa dosegel pridelke do 32 q zrnja in 77 q slame na ha. Kakor poročajo že poprej omenjeni strokovnjaki, je **dal zimski oves za 195% več zrnja in za 257% več slame na ha kakor jari**. V Jugoslaviji se seje poprečno 383.000 ha ovsa s poprečnim pridelkom 8.5 q na ha. Če bi se pridelek le podvojil, bi pridelali okoli 20 milijonov kg več ovsa kakor doslej.

V dravski banovini, zlasti v njenih vzhodnih krajih, bi setev zimskega ovsa bila vsekakor zelo na mestu, ker bi pridelek prav gotovo močno povečala.

Morda bodo čitalca zanimala nekatere posebnosti zimskega ovsa. Seje se zimski oves meseca septembra. Na Hrvaškem so dognali s poskusi, da ga morajo sejati do konca septembra. Tudi pri nas smo ga sejali ta čas. Dovolj je, da ga sejemo z roko okoli 160 kg na ha, kvečjemu do 180. S strojem bo 140 kg popolnoma dovolj. Zori 10—14 dni prej kakor jari oves, zato tem lažje posejemo strnišne sadeže kakor n. pr. lupino, repo itd. Zrno je debelejšje kakor pri jarcu, debelejšje so pa tudi pleve. Klaski so pri zimskem ovsu bolj odprti, zato se oves raje osipuje. Kakor smo pa videli, se seme iz dravske banovine ni osipalo. Slamo ima daljšo, zato je tudi pridelek slame na ha večji.

Vprašanje zase je pa njegova odpornost proti mrazu. Prav gotovo njegova odpornost na zimo še ni popolna. Da se pa more v tem pogledu doseči s selekcijo in oplemenjevanjem velike zboljšave, je pa tudi prav gotovo. V tem smislu delajo vse naše važnejše semenogojne postaje, in kar še ni, še prav lahko postane. Za semenogojca danes ni nič več nemogoče. Pred 15 leti smo komaj mogli govoriti o sortah zimskega ovsa, danes jih imamo že precejšnje število. Samo dr. Šoštarč je delal primerjalne poskuse že z 27 sortami. Vse te sorte so čisto domače, doma

vzgojene! Najbolj so znane sorte: Petrovo, Karadjordje, Jaska; osiješka poskusna postaja jih ima okoli 14 sort, naš rojak dr. Tavčar jih je vzgajal v Zagrebu že lepo število, prav tako poskusna postaja v Beogradu. Žal pri nas še nismo preskusili nobene teh navedenih sort in imamo rezultate le Osiandrovega semena. Osiješke sorte so zlasti značilne po svoji zgodnosti, saj cvete že konec maja.

Zimski oves, ki zgodaj zori, je najvažnejše in najboljše žito, s katerim bi lahko mešali zimsko grašico za prvo spomladansko krmo. Tudi v tem pogledu so že delali poskuse, čeprav ne v naši banovini, in so zaznamovali prav lepe uspehe, drugi pa z mešanico zimskega ovsa in grašice. Mešanica z ržjo bi dala prvo krmo, sledila bi pa takoj nato zelena krma ovsa in grašice.

Večja težkoča pri širjenju zimskega ovsa bo morda le okolnost, da ga bo težko uvrstiti pravilno v kolobar. Oves sledi navadno za onimi rastlinami, ki v jeseni zemljo pozno zapustijo. Težko bo torej kolobar tako postaviti, da se bodo vse žitarice, torej tudi zimski oves, spravile pravočasno v zemljo. Druga nepravilnost, ki pa nikakor ni nepremagljiva, je pa tudi ta, da se seme zimskega ovsa, kakor tudi jarega, težje čisti nekaterih plevelnih semen, ki so tudi plevasta in ovsu podobna. To je zlasti žitna stoklasa. Bati se je torej, da bi se njiva preveč zaplevila z žitno stoklaso, ako seme zimskega ovsa ne bo dobro čiščeno.

Slabša odpornost proti mrazu nas ne sme navdajati z nobenim strahom, kajti pri jesenski setvi uskiramo kvečjemu le delo za setev in pa seme. Ako nam setev preko zime pomrzne, še vedno lahko spomladi sejemo jari oves, če že ne kakšen drugi sadež.

Po mojem mnenju ima zimski oves tudi pri nas v dravski banovini bodočnost in se ga bodo kmetovalci poprijeli, čim se bodo z njim do dobrega spoznali. Želeti bi pa bilo, da se s poskusi in selekcijo iznajde za naše kraje najprikladnejša sorta.

Za boljši krompirjev pridelek.

Ing. Primož Simonič.

(Konec.)

Od vsakega grmušlja (ki ga imenujemo tudi materna rastlina) posebej stehamo skupen pridelek gomoljev, ki jih preštejemo. Določimo tudi število drobnih gomoljev ter po-

vpredno težo vseh gomoljev. Ob enem pregledamo gomolje, glede zdravja (gnilobe i. dr.) ter pravilnosti oblike in glede barve kože, ki je lastna dotični sorti. Pridelek

vsake matrne rastline, ki jo spoznamo za sposobno za nadaljnje razmnoževanje, spravimo v posebno posodo ali vrečko. V njo damo listič z ono številko, s katero smo označili v beležkah oz. v tabeli, kjer so vpisani zgoraj navedeni podatki, materno rastlino, od katere izvira ta pridelek. Ko stehatmo pridelke ali potomstvo vseh maternih rastlin in vidimo, kolik je povprečen pridelek ene rastline, odstranimo od nadaljnje odbire vsa ona potomstva, ki ne dosežejo povprečnega pridelka, ali ga ne prekoračijo. Pri tem lahko postopamo različno strogo in se ravnamo po tem, kakšni so pridelki posameznih rastlin. Od nadaljnje selekcije odstranimo tudi potomstva, ki imajo veliko drobnih ali nenormalno razvitih gomoljev, dalje gnilih ali napadenih od drugih bolezni, ali pa če nimajo za dotično sorto značilnih lastnosti.

Tako smo odbrali za nadaljnjo selekcijo samo najbolj zdrava potomstva z dosti visokimi pridelki. Da bomo mogli od teh potomstev opazovati nadaljnje potomstvo in spoznati, če so lastnosti odpornosti in rodovitnosti, ki smo jih bili ugotovili, maternim rastlinam svojske in njim prirojene, ne pa samo slučajne ali od drugih činiteljev povzročene, moramo pridelke posameznih potomstev ločeno hraniti in ločeno saditi. Od vsakega potomstva posadimo gomolje skupaj na posebni gredici, ki je vidno ločena od drugih, z dosti širokim praznim prostorom in zaznamovana s tablicami, ki nosi isto številko, kakor je bila vpisana v tabelarni seznam materna rastlina. Med rastjo opazujemo rastline potomstva na ravno iste lastnosti, kakor prvo leto in, kakor smo to že prej opisali glede matičnih rastlin, zdravja in čistosti sorte. Med posameznimi rastlinami ene grede ali istega potomstva, najbrž ne bomo opazili velike razlike, ker so rastline popolnoma prevzele lastnosti matrne rastline. Pri krompirju, katerega z gomolji razmnožujemo, se namreč težje pojavljajo različice, kakor pri potomstvih rastlin, nastalih iz oplojenih cvetov. Ako pa bi bilo več rastlin kake grede slabih (n. pr. močnejše okuženih od bolezni), potem to gredo v celoti izločimo od nadaljnje odbire in pridelek porabimo za hrano. Slabše razvite ali bolne rastline v sicer dobrih potomstvih, zaznamujemo in jih jeseni izločimo s tem, da njih gomolje posebej izkopljemo. Jeseni stehatmo skupni pridelek zdravih rastlin posameznih gred ter opazujemo zdravje in pravičen razvoj go-

moljev, le z ozirom na celo potomstvo, to se pravi, določimo, koliko odstotkov je bolnih, drobnih in nepravilno razvitih gomoljev na eni gredi ter slabše grede v celoti izločimo od daljnega razmnoževanja.

S tem kmetovalec lahko zaključí enkratno odbiro krompirja. Zelo dobro pa je, kdor hoče in more, da napravi naslednje leto še primerjalne poizkuse z odbranimi vzgojami, tako namreč, da posadi s posameznimi pridelki odbranih gred primerjalne parcele. Pridelek vsake odbrane grede posadi drugega zraven drugega, na popolnoma enako velike parcele in sicer tako, da ponovi ta vrstni red vsaj petkrat. Zato mora pridelek vsake grede primerno razdeliti. S primerjalnim poskusom se prepriča, koliko znaša točni donos posameznih vzgoj (selekcij) in katere vzgoje bi morda kazalo zaradi tega še izločiti. Seveda dajo ti primerjalni poizkusi veliko dela, zlasti jeseni, ko je treba vsako parcelo zase stehatati.

Ta način odbire se imenuje individualna odbira, ker se pridobiva izboljšano seme ločeno od posameznih matičnih rastlin.

Če bi se zdelo komu vse to opisano delo preveč, naj odbira krompir vsaj takole. Dobro rastoče in zdrave, cele grmušlje naj zaznamuje med rastjo. Skoplje naj od njih pridelke ločeno vsakega zase in jih ločeno steha. K vsakemu kupčku da listek z zapisano težo. Iz vseh teh izračuna povprečno težo pridelka ene rastline. Kupčke, ki so težki nad povprečjem, pomeša in shrani ves ta pridelek za razmnoževanje v prihodnjem letu; ostale pridelke pa izloči. Tudi od zadostno težkih kupčkov še izloči one, ki imajo veliko drobiža ter gnilih ali nepravilno razvitih gomoljev. Tako odbrani pridelek sadi naslednje leto posebej in odbira ravno tako med letom ter jeseni, kakor prvo leto. To ponovi vsaj še tretje leto.

Ta način, ki ga imenujemo odbira v masah, je seveda mnogo enostav-

nejši pa tudi mnogo nepopolnejši. Dočim je mogoče s prvim načinom odbire pridelati sčasoma čisto zdravo vrsto in povečati donos za 50 do 60%, bomo z drugim načinom dosegli skromnejše uspehe in se bomo morali zadovoljiti s 15—25% povečanjem donosa.

Čim več kmetovalcev bo na opisani način gojilo in odbiralo krompir, tem bolje bo za vse, za dotičnike in pa za vse naše kmetijstvo. Izgovor, da to ni mogoče in, da kmet tega ne zmore, ne velja. Treba je imeti le malo dobre volje, vztrajnosti ter smisla za točno delo; in komur ne manjka delavnih moči v lastni družini, vse to prav lahko izvede. S samim tnanjem in pripovedovanjem, da se je krompir izrodil, pa ne bo nikomur pomagano.

Za to delo so v prvi vrsti poklicani napredni, mladi kmetovalci, zlasti absolventi kmetijskih šol. Ti imajo naravnost moralno dolžnost, da pokažejo javnosti in kmetijskemu stanu koristi od znanja, ki so si ga s pomočjo javnih sredstev pridobili na kmetijski šoli. Najbolje bi pa bilo, če bi se kmetovalci posameznih okolišev v ta namen organizirali v društva ali krožke, da bi si pri delu medsebojno pomagali in se kontrolirali.

Za popoln uspeh selekcije pa je potrebno še mnogo drugih predpogojev pri vzgojitelju samem, kakor tudi pri kmetovalcih, ki vzgojeni krompir razmnožujejo. Prav posebno poudarim važnost shrambe, ki ne sme biti pretopla ali vlažna, dalje pravilno vkletenje in saditev samo. Tu delajo naši kmetovalci pogosto neverjetne napake, ki so poglavitni vzrok, da je krompir pri nas tako propadel. O tem se je že mnogo pisalo, pa bo še treba ponovno opozarjati na pravilno oskrbo krompirja, če hočemo, da bomo v pridelovanju tega našega najvažnejšega sadeža napredovali, ali da vsaj ne bomo še dalje nazadovali.

Kakšna je slovenska poljedelska zemlja?

Ing. J. Teržan.

Analiza zemlje nam pokaže, v kakšnem medsebojnem razmerju se nahaja v zemlji dušik, fosforna kislina, kalij in apno ter kako moramo gnojiti, če želimo obilni pridelek sadežev.

V kmetijskem laboratoriju Tvornice za dušik v Rušah je bilo izvršenih

268 analiz zemlje iz raznih krajev Slovenije. Na podlagi teh analiz zemlje je mogoč sledeči zaključek: Naša tla so tako različna, da ni mogoče dati recepta, kako jih je treba gnojiti. Saj je celo zemlja na eni sami veliki njivi različna. Na enem kraju je peščenja in izčrpana v vseh hranivih,

na drugem koncu je n. pr. težja ilovnata, v sredini pa je zopet drugačna kot je na obeh koncih!

Od 268 vzorcev slovenske zemlje, ki so bili analizirani, je vsebovalo 78 vzorcev manj kot 0.10% dušika, 145 vzorcev manj kot 1 mg fosforne kisline, 91 vzorcev manj kot 5 mg kalija, (P_2O_5 in K_2O določeno po Neubauerjevi metodi).

To kaže na veliko siromaštvo in izčrpanost zemlje. Za srednje dobre žetve je prof. Neubauer izračunal, da mora biti v zemlji:

za sadež:	mg P_2O_5 - fosfor. kisline v 100 gr zemlje	mg K_2O - kalija v 100 gr zemlje
pšenica	4	15
rž	4	13
oves	4	16
krompir	5	28
seno travnik	4	19
lucerna	7	25

Za dobro uspevanje in bujno rast pa mora biti v tlu najmanj 0.20% dušika. Analizne številke pa kažejo mnogo manjšo vrednost v zemlji se nahajajočih hranilnih snovi. Od ostalega števila vzorcev zemlje je vsebovalo 63 vzorcev 0.11—0.15% dušika, in 66 vzorcev 0.15—0.20% **dušika**. Fosforne kisline je bilo v 47 vzorcih 1—2 mg, v 21 vzorcih 2—3 mg in v 19 vzorcih 3—4 mg. **Kalija** je bilo v 49 vzorcih zemlje 5—10 mg, v 68 vzorcih 11—20 mg in v 37 vzorcih 21—30 mg.

Od skupnih 268 vzorcev zemlje je vsebovalo samo 61 vzorcev več kot 0.20% dušika, 36 vzorcev več kot 4 mg fosforne kisline in 23 vzorcev več kot 30 mg kalija. Zemlje, ki imajo toliko in več vseh hranilnih snovi, ni treba gnojiti. Toda niti v enem primeru ni analiza pokazala dovoljno zalogo vseh hranilnih snovi. V vzorcih zemlje, ki so n. pr. vsebovali nad 30 mg kalija, ni bilo dovoljno dušika in fosforja; ali, v zemlji, ki je imela več kot 4 mg fosforja, ni bilo dovolj kalija in dušika itd. Iz tega sledi, da se lahko pravilno gnoji samo na podlagi analize.

Če pregledamo še enkrat analize vseh vzorcev zemlje in jih primerjamo z vrednostjo one rastlinske hrane, ki se mora nahajati v zemlji, če želimo doseči dobro žetev, vidimo, da 207 vzorcev ali **77% zemlje primanjkuje dušika**, 232 vzorcev ali **86% zemlje primanjkuje fosforne kisline** in 208 vzorcev ali **78% zemlje primanjkuje kalija**. Apna pa primanjkuje okrog 60% zemlje.

Iz tega sledi, da je pravilno gnojenje samo ono, s katerim nadoknadimo v zemlji manjkajočo rastlinsko hrano. Enostransko gnojenje ne more

roditi željenega uspeha! V poljedelski praksi, ker ni mogoče analizirati zemlje vsake njive in travnika, gremo pri gnojenju najsigurnejšo pot, če mešamo razna gnojila. „**Popolno gnojenje**“ je za naše razmere edino **pravilno gnojenje!**

Vprašanje 11: Ali smem trditi, da je zemljišče, kjer raste sadje sadovnjak, oziroma vrt, kjer raste povrtnina? — (B. G. iz B.).

Odgovor: Vaše vprašanje je dosti nejasno, ker ne poveste, kako so klasificirane dotične parcele v zemljiški knjigi in kakšne so njihove lege in posebnosti.

Pod vrtom se razume s plotom ograjen stalen prostor, ki se posebno pazljivo obdeluje in uporablja le za proizvodnjo povrtnine. Ako se povrtnina prideluje na neogra-

jenem prostoru, ki leži na njivi ali med drugimi sadeži, se to ne more označiti kot vrt, ker se v tem slučaju lahko smatra, da je to le **začasno** izkoriščanje zemlje s povrtnino, kakor je to slučaj pri vseh njivskih kulturah.

Slično je s sadovnjakom. Pod tem imenom se razume površina, ki je po načrtu zasajena s sadnim drevjem in se temu primerno tudi obdeluje. Če na dotični parceli raste nekaj dreves, še to ni sadovnjak, temveč travnik ali pašnik obraščen ali zasajen z nekaj drevesi.

Iz teh objašnjenj vidite, da je za sadovnjak kot za vrt glavna značilnost dejstvo, da se te površine stalno in načrtno z omejenimi kulturami izkoriščajo ter temu primerno tudi obdelujejo in če je potrebno, tudi z potrebnimi investicijami (ograja, melioracija itd.) spopolne, tako služijo res sadežem, ki jih le na takšnih parcelah ekonomično proizvajati zamoremo.

inž. F.

Sadjarstvo.

Nekaj o oskrbovanju mladega sadnega drevja.

Lojze Sotler.

Zadnje čase se pri nas posadi vsako leto mnogo sadnega drevja. Vsak količjak primeren prostor zlasti okrog domov se izrabi za sadno drevje. Stari nasadi se izpopolnjujejo, a videti je tudi že mnogo novih, sklenjenih kultur. Kakor je ta pojav razveseljav, je po drugi strani opazati pri tem še vedno nebroj napak, ki sadjarjem niso v čast: premalo paznje pri izbiri sort z ozirom na lego in zemljo, pregosti nasadi, nepravilno sajenje itd. Spričo teh napak, v kolikor se ob saditvi sami ne ravna pravilno ozir. ne zadosti osnovnim zahtevam rasti in razvoja drevesa, se pozneje ni čuditi, ako marsikatera sadna kultura ni taka, kot bi mogla in tudi morala biti. S tem nastala škoda je velika, čisto večja, nego se misli.

Toda pri tem zlu običajno ne ostane; da je greh še večji, se prepusti drevo po saditvi kar samo sebi — brez prave odgoje in oskrbe. Drevo sem posadil, si govorim tak sadjar, svoje sem opravil in zdaj lahko mirno čakam, dokler ne prične roditi. Kaka samoprevara, kako zmotno je to naziranje! Pa govorimo naj svarilni vzgledi: tu zaničnega, zaostala, morda že po lišaju ali drugih zajedalcih napadena drevesa, tam zopet drevesa močno rastočih sort s podivjanimi, metlastimi oblikami kron, drugje grdo nagnjena mlada drevesa itd. Vsa taka drevesa predčasno izhirajo; elementarne ne-

pogode in razni zajedalci, bolezni in drugo store tudi svoje in sadjar je ob korist, prav tako pa tudi ob veselje, ki bi ga sicer imel z njimi.

Mlado drevo ob saditvi še ni vzgojeno, marveč se končuje njegova vzgoja — ob pravilnem oskrbovanju — šele nekaj let pozneje. Pri vzgoji je treba upoštevati prav vse njegove dele, t. j. korenine, deblo in krono.

Korenine rabijo za svojo rast in razvoj zraka, vlage in dovoljne količine hranilnih snovi. Da se omogoči dostop zraka h koreninam in zadrži potrebna vlaga v zemlji, moramo drevesni kolobar vsaj nekaj let po sajenju v jeseni redno prelopatiti. To je zelo važno opravilo, da ne bi smelo biti sadjarja, ki bi to delo opuščal, pa čeprav za ceno tiste peščice trave, ki je vsled tega manj zraste. — Da čimbolj očuvamo vlago v zemlji, je potrebno posebno v sušnih letih kolobarje včasih krog dreves pokriti z listjem, gnojem ali vejem. Drevesni kolobar naj bo preko leta poglavljen, t. j. imeti mora obliko skleda. V bregovitih legah naj ima vrhu tega k sebi speljane plitve jarčke, da se čim več vode dovaja in ohrani drevesu. — Skušnje uče, da je škoda po voluharjih manjša pri drevesih z redno prerahljanim drevesnim kolobarjem. Znano je tudi, da uničimo s kolobarji veliko drugih škodljivcev, ki so ali utegnejo biti v zemlji. — Sorazmerno z rastjo

drevesa naj se kolobar pozneje primerno poveča.

S hranilnimi snovmi oskrbimo drevo izdatneje ob sajenju. Z njimi more izhajati drevo, posebno v dobri zemlji, dalje časa. Nasprotno pa moramo drevesu v slabi zemlji pomagati po potrebi z večkratnim dodajanjem

gnojil. Dobro preležen hlevski gnoj, kompost in gnojnica so za to najvažnejša domača gnojila; dobro pa nam služijo tudi razna trgovska ali umetna gnojila ter apno. — Hlevski gnoj in kompost je najbolje jeseni podkopati, dočim polivamo gnojnico od jeseni do spomladi.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Listna luknjičavost.

Ing. Lojze Prezelj.

V letošnjem letu se je v nekaterih predelih že do danes prav močno razmahnila manj znana glivična bolezen: listna luknjičavost (*Clasterosporium carpophilum*, Aderh.). Ta glivica napada koščičasto sadno drevje. Najbolj trpe češnje, v letošnjem letu pa smo opazili glivico ponekod na marelicah. Napada pa tudi breskve itd.

Tej glivični bolezni do danes nismo pripisovali velikega pomena. Dozdevalo se nam je, da trpi radi nje le listje, ki izgleda na prvi pogled kot da je prestreljeno. Res je, da je že samo ta posledica te hude zajedalke zelo škodljiva za uspešno rast tako samega drevesa kot tudi za pravičen in dober razvoj nastavljenega plodu. V zadnjem času se je namreč opazilo, da glivica napada razen listja tudi plodove in same mladice. Radi tega nam je sedaj umljivo, da v bodoče ne gre gledati te glivice-zajedalk z nepoučenimi očmi, češ saj nam tako močno ne škoduje.

Ko se spomladi listje komaj dobro razvije, opazimo na njem večje ali manjše število manjših, okroglastih, s precej ostrim robom obrobljenih peg. Pozneje neredko pokrijejo te pege skoro vso listno površino. Zunanji rob teh peg je rujavkasto rudeč, proti sredini pa postajajo pege svetlejše barve. Kaj kmalu lahko opazimo, kako te pege na listju izpadajo in listje radi tega v resnici izgleda kot da je prestreljeno. Tako listje seveda ne more pravilno presnavljati in ni čudno, če drevesce slabi v rasti in če ne rodi tako, kot to želimo in pričakujemo. Močno napadeno listje navadno tudi predčasno odpade.

V kakovostnem pogledu more ta glivica povzročiti plodovom zelo veliko škodo. Na njihovi površini opazimo najprej rudečkasto obrobljene, nekoliko udrte, $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$ mm velike pegice, ki se kaj kmalu zlijejo skupaj in tako večajo. Na površini plodov nastane na napadenih mestih nekaka skorjasta prevlaka in razraslo glivič-

no podgobje sega vse bolj v samo meso, kar moremo posebno dobro videti na dozorevajočih češnjah, kjer prodre glivica pogosto vse do koščic.

Glivica pa napada tudi same mladice. Na njih opazimo, kadar se je bolezen posebno močno razmahnila, podolgovate, rujave pege.

V pegah na plodovih in na mladiceh, pa tudi na listju opazimo raztresena trosna ležišča, prav majhne rujavkaste črne točke. Natančen razvoj te glivice nam do danes še ni znan. Vemo le, da more glivica prezimiti tudi v obliki podgobja v popju in mladem lesnem stanišču.

Še prav posebej moramo omeniti novejšo ugotovitev fitopatološke znanosti, da je posledica hudega zajedanja s strani te glivice smolikavost, ta tako pogosta in huda bolezen koščičastega sadnega drevja. Ta zveza je danes dokazana. Odprte ranice so strokovnjaki umetno okužili s trosi te glivice in posledica je bila smolikavost-solzenje drevja.

Obramba:

1. odstranjujemo skozi vse leto bolno listje in ga takoj sežgimo;

2. močno napadene mladice režimo do zdravega lesa;
3. suhe plodove na drevju pozimi odstranimo in sežgimo. Napadeni plodovi namreč ne zginejo, temveč se posuše in ostanejo na drevju;
4. zemljo pod drevjem prekopajmo, ko smo drevo očistili in potresimo pol do 1 kg apnenega prahu. Tako apnimo vsako drugo, ali vsaj vsako tretje leto;
5. zimsko škropljenje izvršimo po čiščenju drevja s 3% bakreno-apneno brozgo. Obnesla se je tudi 15% žvepleno-apnena brozga;
6. ko se prične popje napenjati, škropimo z 1% bakreno-apneno brozgo, kar ponovimo, ko se je listje nekoliko razraslo;
7. tik pred cvetjem in takoj po cvetju škropimo s $\frac{1}{2}$ % bakreno-apneno brozgo. Škropljenje po cvetju ponovimo čez tri tedne, če pa prevladuje deževno vreme, škropimo 10 do 14 dni po zadnjem škropljenju;
8. sadimo odporne sorte ali pa z njimi drevje precepimo;
9. za zatiranje te glivičaste bolezni se je obnesel tudi Solbar, ki ga rabimo v istih % kot bakreno-apneno brozgo;
10. zimsko škropljenje izvršimo temeljito tako, da teče od drevesa. Poletno škropljenje: tedaj drevo le zavijemo v fino meglico. Razpršilnik naj bo oddaljen od listja pol metra, da s škropljenjem ne poškodujemo vrhnje listne kožice, kar ima pogosto za posledico ožig listja.

Ali zadostuje le biološka ali naravna obramba proti rastlinskim zajedavcem?

Ing. Rado Šturm.

V zadnjem času opažam, da se zavzemajo mnogi kmetovalci in drugi krogi za biološko ali naravno obrambo od rastlinskih zajedavcev in da celo trde, da že samo z ukrepi za varstvo koristnih živali, kot so n. pr. ptice pevke in druge, preprečimo pojav teh škodljivcev. Pripadniki te misli namigavajo celo, da pri boljšem varstvu koristnih živali sploh ne pridejo škodljivci na svoj račun, ker jih v zarodu zmanjšujejo koristne ptice. Po njihovem mnenju so celo izkustva pokazala, da tam, kjer so obešene valilne hišice in slič-

na zavetišča, kjer krmijo pozimi koristne ptice, ni rastlinskih zajedavcev, četudi nastopajo v sosednjih okoliših v ogromnih množinah. Iz tega bi pa sklepali, da varstvo koristnih živali že samo prepreči pojav in nastop zajedavcev; zaradi tega pa tudi ni potrebno zatiranje z drugimi obrambnimi in zatiralnimi sredstvi.

Tak sklep je napačen, saj ne nastopajo na kmetijskih rastlinah le škodljivci iz živalskega, ampak tudi iz rastlinskega rodu (glivice), kot so škrlup, plesen, palež, rje itd., ki so

še nevarnejši zajedavci, ter povzročajo vsako leto težke poškodbe in velikanske izgube. Proti tem zajedavcem nam skoraj nič ne pomaga varstvo koristnih živali, ampak so edina obrambna in zatiralna sredstva proti njim kemična, s katerimi lahko zatremo pojav bolezni, če ga že nismo pravočasno preprečili.

Tudi pri pojavu škodljivcev iz živalskega rodu ni stvar tako enostavna in jasna, kot se glede varstva koristnih živali misli. Poglejmo le v naravo! Koristne živalce najmanj napadajo neke vrste škodljivcev, kot so n. pr. sesači. So pa to škodljivci, ki se pojavljajo vedno in navadno v ogromnih množinah, n. pr. listne ušice. Nek prijatelj mi je povedal naslednjo zanimivost. Kot dober zaščitnik naravnih pomagačev pri obrambi zajedavcev je opazoval črešnjo, ki so jo napadle listne ušice. V neposredni bližini pa je gnezdil pogorelec. Da bi ne motil te koristne ptice, je opustil škropljenje proti ušicam, ki ga je vsako leto prej sicer opravil. Imel je tudi upanje, da se bo družinica koristneža lotila zajedalk, s čimer mu bo itak prihranjeno škropljenje. Toda na žalost je moral ugotoviti, da se ptički niso zmenili za ušice na črešnji. Opazoval je tudi druge koristne ptice, kot kosa, ki je ušice, kakor se je izrazil, preziral. Le preganjani vrabec se je spozabil nad njimi.

Seveda ta primer ne smemo posplošiti. Tega tudi moje vrstice ne nameravajo. Toda izkustva nas uče, da se lotijo koristni ptički ušic le v izjemnih slučajih.

Zato ima varstvo koristnih živali pomen le pri zatiranju gotovih vrst škodljivcev, nikakor pa ne v splošnem. Pri požrečnosti naših žužkojedov, kot so predvsem ptice pevke, je hrana, ki jo potrebujejo, za precejšen odstotek večja kakor pa lastna teža. Pri kraljičku so n. pr. našli, da potrebuje dnevno za 30% suhe tvarine več kot tehta sam živ, pri pogorelčku in drugih za 20% do 24%. Seveda je sveža hrana še najmanj 3—4krat težja, tako da je pri gotovih vrstah ptic mnogokrat višja kot pri nekaterih domačih živalih. Kljub temu je napačno misliti, da požre par senic z mladiči 1.50 q živih žuželk. Mogoče, da je ta količina pravilna; kar pa ni neoporečno, je dejstvo, da z njim preveč naglašamo pomen varstva koristnih ptic. Med ogromnim številom žuželk, ki jih požre par senic z mladiči, pa niso le škodljive, ampak tudi druge živalice, ki jim padejo slučajno v kljun. Zaradi tega jim tudi ne moremo pri-

pisovati tako naglašene pomena glede varstva kulturnih rastlin.

Z varstvom koristnih ptic zajezi mo razvoj škodljivcev, vendar moramo pomisliti, da je oplojevanje in razmnoževanje škodljivcev odvisno od raznih okoliščin (podnebja, prehrane itd.). Če so prilike za razvoj škodljivcev prikladne, koristne živalice bodo mogle le delno koristiti, ker se ne množe v istem razmerju kot škodljivci. Iz tega sledi, da je glede varstva kmetijskih rastlin boljše, če ne stavljamo vsega upanja pri obrambi in zatiranju rastlinskih

škodljivcev le na koristne živalice. Skušati moramo se jih tudi na druge načine ubraniti, če jih že ne moremo zatreti. V tem pogledu imamo na razpolago dovolj dobrih sredstev, ki omogočajo zatiranje živalskih in glivičnih škodljivcev obenem. Saj moramo škropljenje proti glivičnim boleznim vršiti ne glede na varstvo koristnih živalic. Ali bi ne bilo ne-spametno, če bi pri obrambnem in zatiralnem opraviu proti glivičnim boleznim ne zatirali tudi škodljivcev iz živalskega rodu?

Arzen (mišjica) v boju z živalskimi škodljivci.

Ing. Lojze Prezelj.

Baker, žveplo, arzen, alkaloid, nikotin in še nekatere druge snovi, tvorijo dandanes osnovno kemično sestavino številnih obrambnih in zatiralnih sredstev. Nepregledna vrsta fitopatoloških kemičnih snovi, ki se nahaja trenutno v prometu, je plod dolgotrajnih raziskovanj, tako z ozirom na delovanje teh osnovnih snovi, v kakšni kemični obliki so le-te najbolj učinkovite napram živalskim škodljivcem, najmanj kvarne za samo rastlino, obenem pa tudi najcenejše, enostavne v porabi in za ljudi in živali kar najmanj škodljive.

Arzen velja v sodobni znanosti in praksi, kot priznana najboljša in ceneno uničevalno sredstvo za živalske škodljivce. Njegovo rabo je še bolj podprla in utemeljila važna okolnost, da ga moremo rabiti skupaj, istočasno s fungicidnimi sredstvi.

Najbolj znana arzenova kemična spojina, ki je bila nekaj desetletij skoro izključno v rabi, je švajncrnsko, ali tudi pariško zelenilo imenovana kemična arzenova snov.

Iz izkustva vemo, da je zelenilo sicer izredno dobro in da je za določeno življenjsko obdobje živalskih škodljivcev najbolj smrtonosno. Gosenice kapusovega belina (*Pieris brassicae*) poginejo v enem samem dnevu, če povzijejo 0.356 g tega sredstva. Na drugi strani pa ožge zelenilo pogosto listje rastlinam, zaradi česar ravno v novem času izgublja vse bolj na veljavi. V zelenilu se nahaja namreč 56% arzenaste kisline, katere en del je v vodi topljiv. Zaradi tega moramo dodajati dovoljno količino lužnatih snovi (apno), da bi tako neutralizirali to sproščeno kislino. Slaba stran zelenila leži tudi v tem, da se njegovi delci v vodi kaj hitro usedajo, kar je uspelo sicer Karl Fischerju v znatni meri omejiti, ko je leta 1917. omogočil napravo boljšega zelenila: Urania-zelenilo. Apno, ki ga moramo, kot omenjeno, dodati, deluje v tem pogledu varno, ker tudi ono pospešuje usedanje. Zaradi tega raba zelenila danes močno nazaduje. Z dodajanjem zelenila bakreno-apneni (bordoški) brozgi, se je

ta nedostatek zelenila sicer nekoliko popravil. Zelenilo pa tudi zaradi tega ni pridobilo na veljavi, ker ga ne smemo mešati z žvepleno-apneno brozgo. Vrednost te brozge pa se dandanes zelo ceni, saj je enostavna v rabi. Izkazala pa se je tudi kot nenadomestljiva za zatiranje škodljivcev na sadnem drevju, ko je isto že odcvetelo. Z bakrenimi škropili povzročimo posebno koščičarjem večkrat škodo, čeprav rabimo ta škropila le v $\frac{1}{4}$, ali celo le v $\frac{1}{8}$ vodni raztopini. Prireditev tega škropila, kot znano, tudi ne zahteva mučnega in zamudnega raziskovanja reakcije škropila z lakmusovim, odnosno s fenolftaleinovim papirjem, brez katerih pa nam je naprava pravilnega in uspešno delujočega bakrenega škropila popolnoma izključena.

Danes si osvajajo veljavo in porabo druge arzenove kemične spojine: svinčni in apneni arzenijat.

Svinčni arzenijat je skoro izključno v rabi v Ameriki. Cenijo ga pa tudi Francozi, ki z njim prav uspešno uničujejo ličinke krompirjevega hrošča — Kolorado hrošč (*leptinotarsa decemlineata*). V svinčenem arzenijatu skoro da se ne nahaja v vodi topljiva arzenasta kislina in se nam zaradi tega torej ni treba bati poškodb na listju. Tudi se tako rad ne useda in prav dobro se oprijema listja. Živalskim škodljivcem je sicer manj smrtonosen, zaradi česar ga moramo dodajati v večjih količinah 400 do 600 gramov na 100 litrov škropiva. Njegova prednost je v tem, da nam ni treba dodajati lužnatih snovi (apno). Svinčni arzenijat lahko dodajamo tudi žvepleno-apneni brozgi.

Pri nas se raba svinčenega arzenijata do danes ni priporočala. Nemci, na katere smo dandanes v vprašanjih zdravljenja rastlinskih bolezni skoro izključno navezani, so namreč rabo tega sredstva odsvetovali. Svinec ima namreč to sposobnost, da se kopiči v človeškem telesu in da sicer posamezne, za telo popolnoma neškodljive količine svinca, postanejo s časom usodepolne

za njegovo zdravje. V tem slučaju sprejema človeško telo svinec s pomočjo želodca. Sprejema pa ga lahko tudi s pomočjo pluć (tiskarne, svinčene tovarne). Nabiranje svinca v želodcu povzroča krče, slab okus in slab apetit. Motnje se tudi kaj kmalu pokažejo v jetrih, seči, bledosti, slabokrvnosti, poapnenju žil itd.

Amerikanec Quaintance poroča, da prekaša svinčni arzenijat po svoji učinkovitosti in ostalih dobrih svojstvih vse ostale arzenove kemične spojine. Omenjeni strokovnjak zanika vsako bojazen z ozirom na možnost zastrupitve. Poroča, da mu doslej ni znan niti en sam primer smrti, odnosno bolezni, ki bi jo povzročilo uživanje sadja, ki je zrastle na sadnem drevju, ki smo ga škropili s svinčnim arzenijatom.

Tretja važna kemična arzenikova spojina je **apneni arzenijat**. Raba te snovi se dandanes najbolj priporoča.

Tudi v tej obliki je arzen manj smrtonosen kot je v zelenilu. Njegova slaba stran je v tem, da prav tako kot zelenilo povzroča ožig na listju. Mešati pa se da tako z bakreno-apneno kot tudi z žvepleno-apneno brozgo. Tudi nam ne povzroča neugodnih kemičnih sprememb v prirejenem škropilu. To sredstvo je pridobilo na veljavi šele v povojnem času. Kot dodatek k škropilu ima to dobro svojstvo, da se tako hitro ne useda kot zelenilo in tudi bolj ceneno je. Posebej nam apna ni treba dodajati. V apnem arzenijatu se nahaja le okrog 0.70% v vodi topljive arzenaste kisline, medtem ko se je nahaja v zelenilu tudi do 3%. Previd-

nost pa je potrebna tudi pri tem sredstvu, zlasti še, če ga rabimo za koščičarje. Na 100 litrov škropiva dodamo tega sredstva 250 do 300 gramov.

V rabi so še nekatere druge kemične arzenove spojine, katere vse pa povzročajo ožig listja in se zaradi tega za splošno rabo ne priporočajo.

Arzenikovi pripravki delujejo smrtonosno seveda tudi na domače živali. Prigovarja se jim tudi z ozirom na zastrupljenje same zemlje, češ da se nakopiči v zemlji toliko tega strupa, da more arzenik delovati smrtonosno tudi na ljudi, če gojimo pod drevjem še kako drugo rastlino, ki služi človeku kot hrana. Vsa tozadevna vprašanja je znanost temeljito raziskala. Ugotovilo se je, da znaša smrtonosna količina arzenika za odraslo govedo 15 do 30 g, za prešiča okrog 1 g, za kokoši pa 0.1 g. Vidimo, da rogata živina prenese brez škode precej velike količine arzenika.

Raba arzenikovih pripravkov v času, ko sadno drevje cvete, je nepotrebna. Ni nobene škodljivca, ki bi ga morali vprav v tem času uničevati. Kot znano, škropimo praviloma pred cvetjem in pozneje po cvetju, ko cvetni lističi že odpadajo. S poizkusi pa se je dokazalo, da ni nastala škoda tudi tedaj ne, kadar so škropili sadno drevje, ko je še cvetelo. Slučajno pomrle čebele so kemično preiskali, vendar niso našli v njih nobenih sledov arzenika.

Pravilna in pravočasna raba arzenikovih pripravkov za zatiranje sadnih škodljivcev je torej neškodljiva.

Vinogradništvo.

Ali sta sestava in učinkovitost modre galice domačega in tujega izvora različni?

Ing. Sergej Goriup.

Lanskoletno naglo širjenje in puščenje peronospor v naših vinogradih, ki se kljub izdatnemu škropljenju z bakreno-apneno brozgo ni dalo zavreti, je vzrok, da so prizadeti vinogradniki začeli dvomiti v kakovost in učinkovitost uporabljene modre galice. Viničarji in delavci so prihajali s trditvijo, da se dajo modri ostanki bordoške brozge na rokah pri umivanju lažje odstraniti kot prejšnja leta in da se modra galica slabo drži poskropljenih listov; navajali so tudi, da kristali uporabljene modre galice ne kažejo onega odtenka modre barve, ki so ga bili navajeni zlasti pri uporabi galice angleškega izvora, da je potrebno za neutralizacijo galice manj apna itd. Iz vseh teh znakov so sklepali, da je uporabljena modra galica v svoji sestavi pač različna in manj učinkovita od one, ki so jo uporabljali prejšnja leta.

Kaj je resnice na teh trditvah?

Modra galica se navadno izdeluje iz čistega elektrolitičnega bakra, ki se raztopi v razredčeni žvepleni kislini. Raztopina se zgosti in iz nje kristalizira modra galica. Velikost in barvni odtenek kristalov je odvisen od načina in hitrosti izločanja kristalov, sama sestava modre galice pa od čistote uporabljenega bakra in žveplene kisline.

Škropljenje z modro galico po metodi prof. Casale.

Ing. Sergej Goriup.

Številni znanstveni in praktični poskusi so dokazali, da uničujejo spojine bakra trose peronospor in nekaterih drugih glivičnih bolezni že v neznatnih količinah, ako so raz-

Tekom let sem preizkusil veliko število ogledkov modre galice na kemično sestavo. Vsi ti ogledi, domačega, italijanskega, angleškega, belgijskega in avstrijskega izvora, **so imeli približno enako sestavo, in so vsebovali:**

31.5 do 32.0 % bakrenega okisa (CuO);

31.5 do 32.0 % žveplene kisline (SO₃);

35.5 do 36.0 % kristalne vode (H₂O);

poleg neznatnih količin železa, cinka itd., ki se tupatam nahajajo.

Iz tega sledi, da so vse v prometu se nahajajoče galice približno **enakovredne** in je vsako zavračanje ene sorte v korist druge neutemeljeno. Le prva leta po svetovni vojni je prihajala v promet manjvredna modra galica, ker so tvornice mesto čistega elektrolitičnega bakra uporabljale za nje izdelavo bakrene odpadke vojnega materiala. **Že dolga leta pa je modra galica domače kot tuje proizvodnje pod stalno kontrolo kmetijskih poskusih in kontrolnih postaj.** Pravilnik o proizvodnji, uvozu in prometu s sredstvi za zaščito rastlin pa strogo zabranjuje prodajo modre galice, ki ne vsebuje najmanj 98% bakrenega sulfata (CuSO₄ · 5 H₂O).

Za razkisanje 1 kg modre galice je praktično pri vseh modrih galicah, ki se nahajajo v prometu, potrebna približno enaka količina apna. Pač pa je množina uporabljenega apna odvisna od koncentracije raztopine modre galice in dobrote apna, pri čemer je jasno, **da se slabega apna porabi več, kot dobrega in da se s slabim apnom zmanjšuje učinkovitost galice.**

Tudi večja ali manjša lepljivost modre galice na list oz. na roke je odvisna predvsem od **pravilne priprave in koncentracije bordoške brozge in ne od proveniencije galice.**

O pravilni pripravi bordoške oz. bakreno-apnene brozge in pravočasnem ter učinkovitem škropljenju, se bralec lahko pouči v mojem članku „Peronospora“ v majniški številki Kmetovalca iz leta 1935.

topljene oz. ako se nahajajo v koloidni obliki.

V nevtralni bordoški brozgi, ki se danes splošno uporablja v borbi proti peronospori, **pa bakrene spojine**

niso raztopljene, temveč le v tekočini razpršene. Vsled tega je treba za popravo učinkovite bakrenopapnene brozge uporabljati razmeroma velike količine modre galice. **Učinkovitost bordoške brozge je tem večja, čim manjši so razpršeni delci bakrenih spojin,** kar se praktično doseže s tem, da se vliva raztopina modre galice v apneno mleko in ne obratno, ter uporablja samo toliko apna, kolikor ga je za razkis potrebno, da se nežni trsni listi ne bi poškodovali. Pod učinkom ogljikove kisline iz zraka se bakrene spojine tako pripravljene brozge na listih trte še najlažje polagoma topijo in postanejo učinkovite.

V pravilni predpostavki, da neraztopljen baker ne ubija glivičnih trosov, je skušal prof. Luigi Casale iz Astija v Italiji nadomestiti drago bordoško brozgo z drugim cenejšim bakrenim škropivom z manjšim odstotkom bakra, ki bi se pa odlikovalo po večjem odstotku učinkovitih raztopljenih bakrenih spojin ter bi se istočasno dobro lepilo na trsne liste.

Na podlagi uspešnih poskusov priporoča prof. Casale sedaj v „Giornale di Agricoltura della domenica — L'Agrocoltore d'Italia No 51“ od 20. decembra 1936 škropljenje z enim izmed spodaj navedenih škropiv sledeče sestave:

Škropivo A

200 g modre galice,
50 g citronove kisline,
5 cm³ koncentrirane raztopine tehničnega železnega klorida,
100 l vode,
sode, toliko, kot je za razkis potrebno.

Škropivo B

200 g modre galice,
50 g citronove kisline,
5 cm³ koncentrirane raztopine tehničnega železnega klorida,
100 l vode,
460 g tehn. žveplene kisline,
apnenega mleka toliko, kot je za razkis potrebno.

Priprava teh škropiv je enaka pripravi bordoške brozge le s to razliko, da se primeša raztopini modre galice najprej raztopina citronove kisline, železnega klorida in v slučaju B žveplene kisline.

Ta zmes se nato razkisa z raztopljeno sodo ali z apnenim mlekom. Žvepleno kislino je treba vlivati v raztopino modre galice v tankem curku, pri čemer je paziti, da ne pade na obloko ali roko, ker razjeda žveplena kislina organske spojine.

Škropivu A bi se dala oporekati le slaba lepljivost, dočim je škropivo B tudi glede lepljivosti bordoški brozgi enakovredno, ker se prisotna žveplena kislina spaja z apnom v lepljivo sadro.

Stroški za pripravo teh škropiv so približno za polovico do dve tretjini nižji, kot stroški za pripravo 2% bordoške brozge.

Ako želi kateri izmed vinogradnikov ali sadjarjev preizkusiti učinkovitost teh škropiv proti glivičnim boleznim, **naj izvrši take poskuse letos le v malem obsegu,** ker njihova učinkovitost pri nas še ni preizkušena. Vselej pa naj izvrši istočasno paralelno škropljenje z bordoško brozgo n. pr. tako, da pri vsakem škropljenju poskropi eno ali nekoliko vrst trt s škropivom pripravljenim po navodilih prof. Casale, ostale vrste pa z bordoško brozgo. Za točnejše informacije se lahko obrne na Kmetijsko poskusno in kontrolno postajo v Ljubljani.

Društvene vesti.

Vabilo

na XI. redni letni občni zbor Vinarskega društva za Dravsko banovino v Mariboru in IX. vinarski kongres, ki bosta dne 12. in 13. junija 1937, prvi v dvorani hotela Beograd in drugi v dvorani okrajne hranilnice v Slovenski Bistrici.

Razpored:

12. junija — sobota:

ob 19. uri seja glavnega odbora in delegatov Vinarskih podružnic in redni letni občni zbor Vinarskega društva.

I. Dnevni red seje glavnega odbora:

1. Poročila društvenih funkcionarjev.
2. Obravnava predlogov in pritožb s strani podružnic in članov Vinarskega društva.
3. Predlogi glavnega odbora za občni zbor: članarina, kraj in čas prihodnjega obč. zbora.
4. Predlogi za volitev predsednika, podpredsednika, 12 odbornikov in dveh preglednikov računov.
5. Pretres referatov za vinarski kongres.
6. Slučajnosti.

II. Dnevni red občnega zbora.

1. Otvoritev občnega zbora.
2. Imenovanje dveh zapisnikarjev in dveh skrutinatorjev.
3. Poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in preglednikov računov.
4. Odobritev odborovih predlogov: višina članarine in kraj in čas prihodnjega občnega zbora.

5. Volitev predsednika, podpredsednika, 12 odbornikov in dveh preglednikov računov za dobo enega leta.

6. Obravnava predlogov in morebitnih pritožb s strani podružnic in društvenih članov.

7. Volitev oziroma potrditev uprave Trsničarskega odseka.

8. Slučajnosti.

13. junija — nedelja.

I. Ob 8. uri IX. vinarski kongres v dvorani okrajne hranilnice v Slovenski Bistrici.

Dnevni red:

1. Peronospora in oidij. Poročevalec g. Konrad Pečovnik, profesor na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru.

2. Obnova vinogradov v zvezi s trsnim izborom. Poročevalec g. ing. Ivo Zupanič, referent za vinarstvo pri kr. banski upravi v Ljubljani.

3. Ravnanje z mošči in kako ohraniti vina mlada. Poročevalec g. ing. Sergij Gorjup, kmet. svetnik in šef agrokemičnega odseka na državni kmet. kemični poskusni in kontrolni postaji v Ljubljani.

4. Racionalizacija v vinarstvu Jugoslavije. Poročevalec g. Klotar Bouvier, veleposestnik itd. v Gornji Radgoni in ing. Ivo Zupanič, referent za vinarstvo pri kr. banski upravi v Ljubljani.

5. Resolucija.

II. Po kongresu otvoritev vinske razstave in poskušnje, združene z vinskim sejmom, ki jo priredi Vinarska podružnica v Slovenski Bistrici v poslopju okrajne hranilnice.

Izletl.

III. Popoldan. Ogled slovitih vinogradov v Visolah, Kovači vasi, Ritoznoj in okolici Konjic. — Izletov se morejo udeležiti samo tisti člani Vinarskega društva, ki se bodo za nje do 8. junija pri Vinarski podružnici v Slovenski Bistrici prijavili.

Predsednik:

Tajnik:

L. Petovar, l. r.

J. Zabavnik, l. r.

Opomba: § 8. pravil Vinarskega društva za Dravsko banovino v Mariboru določa med drugim: Redni občni zbor Vinarske podružnice se mora vršiti za končano poslovno dobo v mesecu aprilu. Občni zbor je sklepčen, ako je navzoča vsaj četrtnina članov, sicer je sklepčen pol ure kasneje pri vsakem številu navzočih članov. Za veljavnost sklepov je potrebna nadpolovična večina glasov.

Podružnice si izvolijo na svojem rednem občnem zboru delegate, kot njih zastopnike za redni občni zbor Vinarskega društva in sicer za prvih 20 članov po enega, za vsakih nadaljnjih 20 članov spet po enega delegata: morebitni nadaljnji ostanek od najmanj 10 članov se računa na nadaljnje enega delegata. En delegat sme imeti največ tri glase: izkaže se s pooblastilom.

Za vsaj enega delegata z enim glasom mora imeti podružnica najmanj 15 članov.

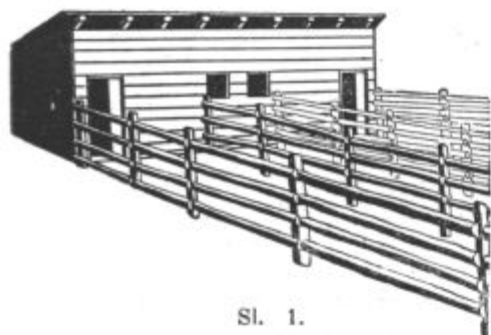
§ 9. pravil določa med drugim: Občni zbor Vinarskega društva je sklepčen, če je zastopana po podružničnih delegatih vsaj

desetina v podružnicah organiziranih članov. Pri nesklepnosti se vrši občni zbor pol ure kasneje pri vsakem številu udeležencev.

Svinjereja.

Hlev za plemenske svinje.

Pri nobeni drugi panogi živinoreje ni odvisen uspeh pri vzgoji mladičev tako močno od primerne hleva kot pri svinjereji. Nezdravi hlevi so večinoma vzrok za vse bolezni prascev, posebno pa za takozvano gripo, ki se prenaša s slino, katero bolane živali izkašljejejo. Čim bolj omogočimo mladim živalim kretanje in bivanje na svežem zraku, tem manj bomo imeli obolenj in crkavanja.

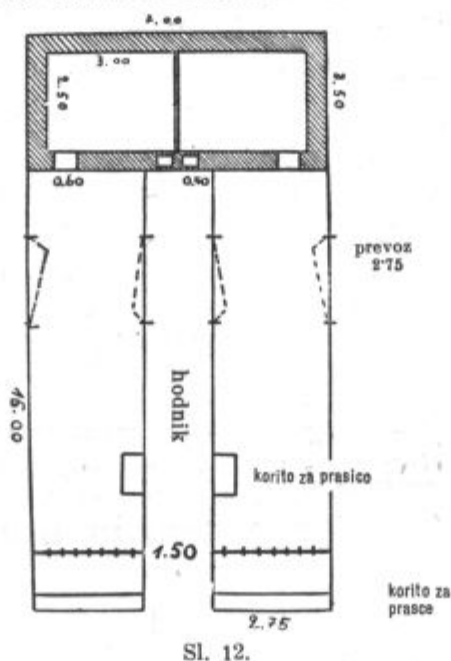

Sl. 1.

Gornja slika predstavlja svinjak za plemenske svinje, ki se je v praksi prav dobro sponesel, ki ni drag in ki ga zamore vsak kmet s pomočjo kvečemu enega tesarja sam napraviti iz materiala, ki ga na svoji kmetiji najde.

Da se prihrani na materialu in prostoru, načrt predvideva 2 oddelka, ki sta ločena z leseno, 20 mm debelo in dobro spahnjeno steno. Zunanje stene so dvojne in 50 cm debele. Sestojijo iz zunanjih 20 mm debelih desek in notranjega opaža, za katerega pa se zamore uporabiti tudi razpolovljene ali cele oblice, ki smo jih nasekali v gozdu. Med deske in opaž se natlači slama, listje ali druga gozdna stelja. Vrata so 60 cm široka in 100 cm visoka in v toplem času nimajo vrat, temveč so zagnjena le z visečo staro vrečovino. V isti višini kot vrata leže tudi okna, ki imajo velikost 40 x 50 cm. Spodnja deska od oknovega okvira je poševna, tako da ne zavira dostopa solnčnim žarkom v hlev. Vrata in okna naj bodo obrnjena proti jugu. Sprednja stena hleva je 2 m visoka, zadnja 1.60 m. Streha naj bo tudi 50 cm debela, da je hlev v hladnem vremenu topel, oziroma hladen ob vročini. V naših prilikah bomo

napravili debelo slamnato streho. Pomagamo si lahko tudi s streho iz desk, ki smo jih prekrili z smolnatim papirjem. V tem slučaju bomo napravili v razdalji 50 cm izpod desk iz gozdnih lat podstrešnico, da bomo mogli prostor do desk izpolniti s slamo ali sličnim.

Sl. 12.

V notranjosti hleva imamo torej sledeče mere: širina 3 m, globina 2.5 m, višina spredaj 1.5 m, zadaj 1.10, kot je to iz načrta razvidno.

Hlev naj bi stal na malo zvišani plošči od betona. Če nam to pride

predrago, bode zadostovalo tudi ravno zloženo kamenje. V enem in drugem slučaju bomo takoj na to podlago položili 12 cm debele plohe, kateri morajo biti trdno zvezani med seboj in pribiti, da jih svinje ne morejo razriti.

Pri ograjenih izpustih se mora paziti na dovoljno medsebojno razdaljenost, da se živali ne morejo med seboj nakašljati in s tem okužiti. Zaradi tega pustimo med izpusti 1.5 m široki hodnik za hranjenje. Izpust je potem 2.75 m širok, dolg pa 15 m. Čim daljši je, tem lažje ga je držati čistega. Povprek čez vse izpuste se napravi 2.75 m širok prevoz za vozove. V tem delu se napravi ograjo pokretno, tako da se posamezni deli lahko razstavijo, kot je to pri plotih v navadi. Izpuste namreč izkldamo še le vsake 4—5 tedne in za to je pripravno, če imamo z vozom dostop do njih. Ob hodniku za hranjenje postavimo korito za prasico, na čelu izpusta pa dolgo korito za prasce. Prostor za prasce je pregrajen z navpičnimi gozdnimi latami, tako da prasci morejo skozi, ne pa tudi prasica. Oba korita bomo prekrili, da v deževnem vremenu ne bo blatno okrog. Za to je tudi priporočljivo, če zamoremo izpust tlakovati s kamenjem ali betonom. Ta tlak napravimo v sredini višji, da se voda zamore proti stranem odtekat. Ob straneh bomo napravili plitke jarke in vodo odvodili v gnojno ali drugo jamo.

Kot rečeno, hlev naj ne bo drag in naj se zanj uporabi kolikor mogoče le domači material. Breje prasice premostimo v hlev pred prase-njem. Družinica ostane potem v njem, dokler se prasci ne odstavijo. Pozneje ostanejo v njem le prasci, če nimamo možnosti, da jih čez dan pustimo na pašo.

Mlekarstvo.

Nekaj besed o barvi za surovo maslo in sir.

Dr. ing. Karel Vrečko.

Že davno je konzument navajen kupovati surovo maslo, ki ima vedno enako barvo. Nera kupuje surovo maslo, ki ima blede rumeno ali belo barvo, kar se rado zgodi v zimskem času.

Mlekarne, ki izdelujejo surovo maslo, so prisiljene maslo odnosno smetano barvati na umeten način skozi vse leto. Namen barvanja surovega masla je v tem, da dobimo skozi vse leto enakomerno barvano surovo maslo lepo slamnato rumene barve,

ali bolje rečeno, da izdelujejo standardizirano surovo maslo, kar se tiče barve.

Znano je, da poleti ni potrebno barvati surovega masla, ali morda zelo malo, medtem ko moramo po zimi surovo maslo intenzivno barvati. Zakaj?

Znanost je že davno ugotovila, da zelene krmne rastline vsebujejo različne rastlinske barvne snovi kakor na pr. „karotin in ksantofil“, ki učinkujeta na barvo mlečne tolšče. Te

barvne snovi se nahajajo edino v zelenih krmnih rastlinah, ki jih zaužije živina bodisi na paši, bodisi kot zeleno krmo v hlevu. Te barvne snovi preidejo iz zaužite krme v mlečno tolščo. S sušenjem ali konzerviranjem se precej spremenijo in izgubijo nekatere lastnosti. Zato dobimo v zimski dobi surovo maslo blede rumene ali bele barve, medtem ko je poleti slamnato rumene barve.

Znano nam je tudi, da so trave, ki rastejo v nižinah, drugega sestava, kar se tiče barvnih snovi, kakor trave, ki rastejo na planinah. Dalje, da so trave, ki rastejo na obrežju morja, spet drugega sestava, kakor trave, ki rastejo na kontinentu.

Najlepše barvasto surovo maslo dobimo v mesecu juniju, ko se molzna živina pase na pašnikih, ali pa se krmi v hlevu z zeleno krmo. Ta doba traja pri nas zelo kratek čas. Že v juliju spreminja surovo maslo svojo barvo. Barva masla začne namreč nijansirati, ter smo že prisiljeni smetano barvati pred pinjenjem, ako hočemo imeti surovo maslo vedno enake barve. Vse te okolnosti nas silijo, da surovo maslo umetno barvamo, ako želimo dobiti skozi vse leto enakomerno barvano surovo maslo. Paziti moramo edino na to, da ne uporabljamo strupene ali škodljive barvne snovi za barvanje surovega masla (smetane).

Že gori sem omenil, da pozimi dobimo apneno surovo maslo, ker krmino s suho krmo, poleti pa slamnato rumeno surovo maslo, ker krmino mlečne živali z zeleno krmo. Na barvo masla učinkujejo še drugi faktorji, kakor n. pr. sol. Surovo maslo namreč, ki je bilo soljeno, ima vsakokrat intenzivnejšo barvo od masla, ki ni bilo soljeno. Tudi gnetenje učinkuje na barvo surovega masla. Surovo maslo, ki smo ga preveč gnetili, ima blede vodeno barvo, v primeri z surovim maslom, ki smo ga primerno gnetili. Dalje učinkuje na barvo masla pasterizacija smetane. Iz pasterizirane smetane bomo dobili vedno svetlejšo surovo maslo, kakor od nepasterizirane smetane.

Ker moramo barvati surovo maslo, nastane vprašanje, katere barve smemo uporabljati za barvanje smetane, odnosno surovega masla.

Prvi, ki so začeli izdelovati barvo za surovo maslo in sir, so bili Nizozemci, potem tudi Danci. Do poslednjega stoletja so uporabljali za barvanje surovega masla **edino rastlinske** barve, in sicer sledeče: orelan, žafran, saflor, rumeno drevo, curcuma, sok od rumenega ko-

renja (*daucus carota*), sok od mazzerete, *calendula*. Od leta 1875 barvajo surovo maslo edino še z orelanovo in žafranovo barvo.

ANATOV
PLOD

Sl. 13.

Najboljša rastlinska barva za barvanje masla je bila in je še danes: „bixa orellana“ (Orelanovo drevo), imenovano še rocou, achioti, anatta, anotto, arnotta, attalo, orenotto, orellana, terra orleana, uruca, rousson.

V sadu orelanovoga ali anotovega drevesa se nahaja rumenordečasta snov, ki jo imenujemo: „bixin“.

Bixa orellana raste v Srednji in južni Ameriki (Guayana, Antille, Ja-

maika, Cayenne) in v vzhodni in zapadni Indiji (Bengaliji).

(Dalje prihodnjič.)

Konjereja.

Vprašanje 12: Moja petnajst let stara kobilica že dalj časa kašlja; sedaj sem pa opazil, da tudi že težko diha („ima težko sapo“). Vsak dan ji dajem na kruhu laneno olje, po čemur sicer manj kašlja, toda ostalo ji je še otežkočeno dihanje (stiskanje vampa). Ali bi bilo dobro kobilico pregreti s seneno kopeljo, če je prehlajena? Ali je to morebiti naduha? Prosim za nasvet. — (I. O. iz Pr.).

Odgovor: Kar opisujete, je naduha. Ta je pa neozdravljiva bolezen, ki dopušča, da konj opravlja le lažja dela. Če bolezen doseže visoko stopnjo, ga moramo prodati mesarju. Čisto v početku in v srednji stopnji se da bolezen olajšati (toda ne ozdraviti!) z gotovim dietičnim postopkom: Bolnemu konju ne smemo polagati obsežne in napenjačoče krme (detelje!). Pač pa mu nudimo otrobe, repe poleg zrnate hrane, oljnatih pogač, lanenega semena, surovega krompirja, kuhanega ječmena, ječmenovih klic paše, itd. Od njega zahtevamo delo mora biti lahko in počasno. Za poživitev prebave mu nudimo češče soli ali umetne karlovarske soli. — Dr. V.

Kokošarstvo.

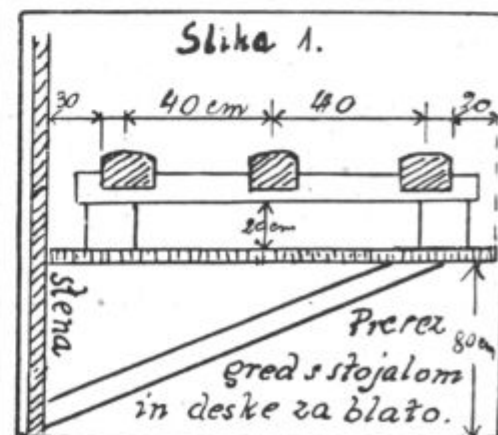
Notranja oprema kokošnjaka.

I. Gerdol.

V 3. št. letošnjega „Kmetovalca“, sem na str. 44. opisal napravo kokošnjaka, ter na več mestih poudaril važnost tega gospodarskega posloja. Danes naj mi bo dovoljeno spregovoriti nekaj o notranji opremi istega.

S tem, da smo si zgradili kokošnjak, nismo še dovršili vsega, ampak šele oprema istega, ki zahteva ravno toliko pažnje, kot naprava sama, bo končno nudila našim čopkam popolno udobnost. Pri notranji opremi, bi na prvem mestu omenili grede. Kakšne so te v naših „kurnikih“? Ponekod jih sploh ni, drugod spet služijo v ta namen ozke okrogle palice, tu in tam tudi v obliki lestev, vse bolj primerne za nočni prepir nego počitek. Na taki gredi spravi kokoš vsak najmanjši sunek iz ravnotežja in ako slučajno ne pade na tla, pa vznemirja ostale kokoši, moti nočni mir, kar ni brez posledic na nesnost. Posebno grede v obliki lestev so predmet stalnega prepira med kokošmi. Vsaka sili v večernem mraku na najvišjo gredo, oziroma

klin in posledice so, da šibkejšje kokoši padajo raz gred, obleže v temi na tleh pod istimi, in so deležne vseh nočnih odpadkov kurje gospode, ki je na visokem. V izogib vsemu temu, je naša dolžnost, da nudimo našim kuram take grede, na katerih bodo res udobno počivale.

To dosežemo s 6 do 8 cm širokimi latami s primerno debelino, recimo 3 do 4 cm. Tem gladko ostruženim

latam odstranimo z obličem še preostre robove, položimo jih na 20 cm visoka lesena stojala, brez da bi jih pritrdili z žebli. (Glej sliko 1.) V ta namen nam služijo zarezke, ki jih zarezemo v stojala. Tako pritrjene grede, se dajo lepo sneti in dobro očistiti. Za 5 kokoši rabimo 1 tekoči meter gred. Tri po 160 cm dolge grede bi zadostovale za 25 kokoši. Prvo in zadnjo gredo namestimo 10 cm od vsakega konca stojala, medtem ko pride tretja ravno v sredino in to 40 cm oddaljena od sprednje in zadnje grede. Vsa ta priprava stoji na tako imenovani deski za blato. Na omenjeni deski, se zbirajo vsi nočni iztrebki. Ako računamo, da je stojalo z gredami 1 m široko in 160 cm dolgo, mora biti deska za blato vsaj 130 cm široka in 180 cm dolga. To pa iz razloga, ker je zadnja greda 30 cm oddaljena od stene, sprednja pa 20 cm od roba deske, tako da iztrebki ne padajo na tla, ampak na desko. Tudi ob straneh naj bo deska za blato vsaj 10 cm daljša od gred.

Največ iztrebkov se nabere v kokošnjaku v nočnem času. Odstranjujemo jih dnevno. Na ta način ostane kokošnjak del časa čist, vrhu tega se preskrbimo še s kurjeki, ki so kot gnojilo za vrt neprecenljive vrednosti. Iztrebki, ki padajo na tla, namesto na desko, se pomešajo s streljo, kokoši jih razbrskajo po kokošnjaku, poslednji se kmalu zamaže in treba ga je večkrat čistiti. Deska za blato je ravno tako, potrebna kot grede same. Ker pa jo moramo večkrat oprati, naj bo sestavljena iz posameznih 130 cm dolgih desk, ki se položijo tako, da leže od stene nazaj. Ta lega nam omogoča hitro in lažje vsakdanje čiščenje, katero opravimo z malo strgalko, pritrjeno na 1 m dolgem ročaju. Grede z desko za blato postavimo v oni kot kurnika, ki je najmanj izpostavljen mrazu. Da lažje odstranimo iztrebke, posipljemo desko vsaki dan s pepelom, drobnim peskom, žagovino ali sličnim. Delo bo v par minutah izvršeno, kar bo v veliko veselje in zadovoljstvo rejcu, kokošim pa v korist.

(Dalje prihodnjič.)

Cebelarstvo.

Spomladne težkoče.

Dr. M. Podgornik.

Neugodne vremenske razmere nam vsiljujejo kar najvztrajnejšo borbo proti vsemu, kar škodljivo vpliva na

razvoj čebelnih družin. — Koliko se da v tem oziru doseči, razvidimo posebno nazorno iz znane knjige, ki jo je pred kakimi 40 leti izdal čebelar Emil Preuss v Potsdamu pri Berlinu. Ta je čebelaril dolga leta z okrog 30 panji brez uspeha. Šele, ko je po skrbnem opazovanju iznašel razne pripomočke in temeljito izboljšal postopek v čebelarjenju, so mu bili lepi uspehi zagotovljeni.

Pogosto ufiniranje čebel zaradi izletavanja ob hladnem vremenu preprečuje Preussova „veranda“ pred žrelom. Ta je precej večja od verande naših A.-Ž. panjev, sprednjo stranico ima vso pokrito z žičnato mrežo. Čebele imajo skozi žrelo prost dostop v verando, ki pa ostane za izlet zaprta, dokler ne kaže toplomer na prostem vsaj 12 stopinj. Če najdejo čebele, prihajajoče skozi žrelo, verando zaprto, se ohladijo ter zdrave vračajo v panj. V verandi obleži le včasih kaka starčka, zapisana smrti, ki je hotela po naravnem nagonu umreti izven panja.

Ker potrebuje zalega velike količine vode, silijo nosilke vode tudi ob hladnem vremenu trumoma iz panja, na prostem pa kmalu otpnejo ter se nikdar več ne vrnejo v panj. Temu Preuss odpomore s tem, da napaja čebele kar v panju samem, toda ne na dnu, kjer je prehladno, temveč s

koritcem, vdelanim na mestu gornje letvice kakega satnika. Tja se izteka voda skozi odtočno cevko iz steklenice, pritrjene za okencem v višini medišča.

Družine se pomladi neenakomerno razvijajo. Slabiči ne bi dajali v pašnobene koristi, premočne družine pa prehitro mislijo na rojenje ter že preje lenarijo. Preuss jemlje premočnim družinam pravočasno posamezne sate pokrite zalege, da jih oddaje slabim. Tak sat postavi na kozo, da utegnejo sitne, tuji matici nevarne starke odleteti potem, ko so se napile medu, čez par minut pa pridruži sat z mladnicami vred satom slabika, ne da bi bilo treba matico zavarovati s kletko.

Preussovo prevešanje — prestavljanje — zalege v medišče je pri nas splošno uvedeno: iz dovolj močno zasedenega plodišča postavimo nekaj satov pokrite zalege v medišče v zameno za prazne sate, kar zavira rojenje.

Preobilno zaleganje med pašo zmanjša čebelarju pridelek na medu, zato Preuss pravočasno omejuje zaleganje. Opozarja pa tudi na potrebo, da iztrčamo pravočasno pomladanski fini med, preden mu čebele primešajo med slabše kakovosti — pri nas n. pr. kostanjevec, ki daje vsemu medu grenek okus.

Zadružništvo.

Zadružna organizacija vojvodinskih Švabov.

Ing. J. Teržan.

Ta organizacija ni stara. Nastala je po svetovni vojni in združila v svoji sredi najnaprednejše kmetovalce Vojvodine nemške narodnosti. V zgodnji mladosti je doživela občutno krizo. Leta 1926 je dospela kriza na vrhunec in zahtevala krepko operacijo in reorganizacijo. Po tej reorganizaciji se je ta ustanova začela širiti in utrjevati, tako da je danes najmočnejša kmetijska zadružna organizacija v državi.

Po svetovni vojni so se zbrali vojvodinski Nemci v „Kulturbund“. Ker je bila večina članov kmetovalcev, se je moral Kulturbund baviti tudi z agrarno-političnimi in agrarno-tehničnimi vprašanji. Pri „Kulturbundu“ so ustanovili prvo kmetijsko posvetovalnico, ki se je kmalu razvila v močan kmetijski oddelek, iz katerega se je rodila samostojna „Agraria“, kmetijska zadruga l. 1922. „Agraria“ se je, pod pritiskom vseobče zahteve članstva, začela baviti z vsem, kar se tiče kmetijstva. Delo je nara-

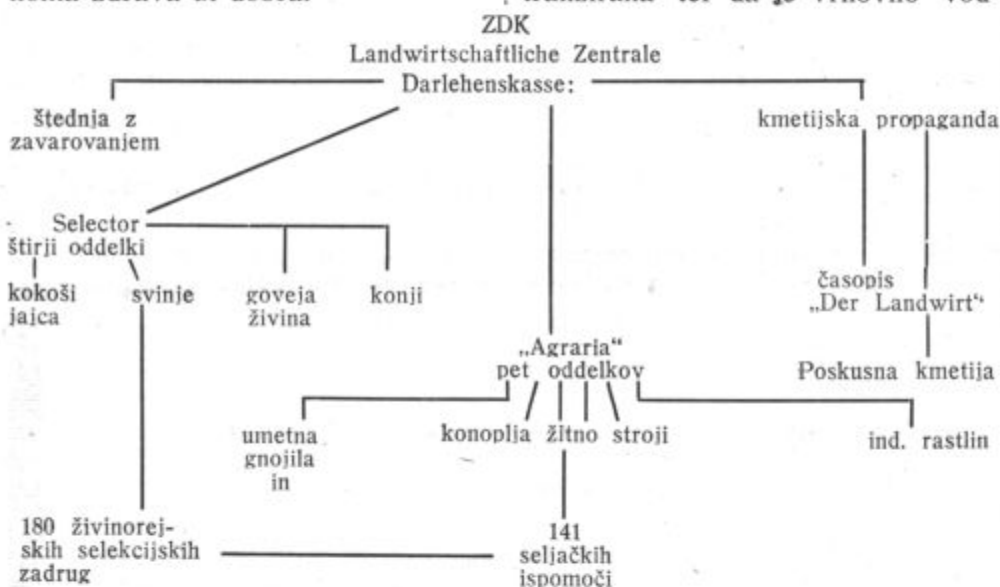
ščalo, ni pa bilo pravilno organizirano. Zadruga je l. 1926 dospela v krizo. Tedaj so Vojvodinski Nemci ustanovili centralno posojilnico „Landwirtschaftliche Zentrale Darlehenskasse“ — ZDK —, kateri so priključili kot samostojni zavod reorganizirano „Agrario“. Delo so razdelili v posebne oddelke; za žito, za konopljo, za oljnate rastline (Oleum), za umetna gnojila, za poljedelske stroje itd. Po vaseh so organizirali juridično popolnoma samostojne zadruge pod imenom „Seljačka Ispomoć“ (Bauernhilfen). Danes šteje „Agraria“ 151 teh zadrug. Torej je „Agraria“ pravzaprav „Zveza“ zadrug „Seljaških ispomoć“.

Kmetovalci so zahtevali, naj se zadruga bavi z nakupom in prodajo goveje živine in konj. ZDK je zato leta 1930 osnovala popolnoma samostojno in od „Agrarie“ neodvisno organizacijo, pod imenom „Selector“. Ta organizacija ima sledeče oddel-

ke: za vnovčevanje perutnine in jaje (avis); za vnovčevanje svinj; za vnovčevanje goveje živine in za vnovčevanje konj. „Selektor“ je organiziral po vaseh živinorejske selekcijske zadruge. Danes šteje zveza zadrug „Selector“ okrog 180 živinorejskih selekcijskih zadrug.

Za kmetijsko propagando in organizacijo je ZDK organizirala kmetijsko posvetovalno službo, ki izdaja svoj tednik „Der Landwirt“. Poleg tega ima svojo poskusno kmetijo pri Vršču, 450 k. jutrov veliko. To posestvo služi sledečim določenim ciljem:

1. Če nabavi „Selector“ za osveženje krvi plemeno živino v inozemstvu, postavijo to živino v hleve na tej kmetiji, dokler se živina ne privadi na naše podnebje. Med tem časom je pod strogo veterinarsko kontrolo. Zadrugam se razdeli samo ona živina, ki se je pokazala popolnoma zdrava in dobra.

2. Posestvo služi za preizkušnje raznih kmetijskih strojev. Ne nabavi se noben stroj, predno ni na posestvu preizkušen in je dognano, da odgovarja za vojvodinsko zemljo.

3. Na posestvu se razmnožuje razno selekcionirano seme.

4. Na posestvu imajo tromesečne zimske tečaje za kmečke fante, da jih naučijo voditi vaše zadruge (za poslovodje).

Da zberejo obratni kapital za poslovanje „Agrarie“ in „Selectora“ je ZDK osnovala „Sparstock“ — štednjo z živlenskimi zavarovanjem. Ta štednja z živlenskimi zavarovanjem obstoja v tem, da kmetje (posebno mladina) vplačujejo skozi dobo petih let, tedensko po pet dinarjev. V petih letih vplačajo skupno 1300 Din. Če kdo med zavarovalno dobo umre, dobi njegov pravni naslednik takoj po smrti izplačano 1500 Din.

Če zavarovanec sam doživi, dobi po petih letih izplačano 1500 Din. Da ZDK ne nosi sama riziko, je pozavarovana pri „Dunavu“. Ta način štednje z živlenskimi zavarovanjem se je zelo dobro obnesel in članstvo narašča iz dneva v dan. ZDK dobi na ta način tedensko 70 do 80 tisoč dinarjev, ki jih stavlja na razpolago obema zvezama „Selectoru“ in „Agrariji“.

ZDK ni bilo treba koristiti se z pooblastili zakona o zaščiti denarnih zavodov. Nasprotno. Denar ji priteka v takšnem obsegu, da ga ima vedno na razpolago za agilno delo zadrug. „ZDK“ z „Agrario“ in „Selectorjem“ šteje danes okrog 45.000 članov in predstavlja kapital od okrog 30 milijonov dinarjev.

Na kratko pregledan sistem te organizacije je ta-le:

Ta pregled nam kaže, da je ta organizacija na eni strani strogo centralizirana ter da je vrhovno vod-

de. ZDK vodi vrhovno kontrolo in upravo obeh zvez „Agrarie“ in „Selectora“ ter „štednje“ in „propagande“.

Ta sistem organizacije se mi zdi zelo posrečen. Praksa kaže, da je temu tako, kajti to je edina zdrava kmetijsko-zadružna organizacija, ki je današnja gospodarsko krizo razmeroma lahko prenesla ter svoje delovanje širi in razvija.

Društvene vesti.

Vabilo

k letnim občnim zborom podružnic Kmetijske družbe v Ljubljani, r. z. z. o. z.

Spored:

1.) Poročilo odbora, predlogi in volitev funkcionarjev v smislu pravilnika, zlasti § 2, 3, 6, 7, 8, 9 in 10.

2.) Slučajnosti.

Dne 23. maja 1937:

Podružnice: Šenčur pri Kranju, po jutranji sv. maši pri načelniku Sleme Francu, Šenčur 138; Vič pri Ljubljani, ob 10. uri v Gasilskem domu; Dobrava pri Kropi, po sv. maši v šoli na Dobravi; Sv. Krištof pri Laškem, po sv. maši v narodni šoli v Laškem; Globoko, ob 14. uri v občinski pisarni v Globokem; Vel. Poljane, ob 9. uri v šoli; Kapela, Sv. Jurij, Slatina Radenci, ob 15. uri v narodni šoli, Kapele; Loški potok, ob 3. uri v osnovni šoli; Vel. Loka, ob 2. uri pri g. A. Bukovcu, Vel. Loka; Kočevje, ob 9. uri v pisarni podružnice; Tržič-Sv. Ana, ob 9. uri pri Kavčič Jos., Tržič; Skaručna, ob 7. uri po sv. maši v Vodetovi dvorani; Senkov turn, ob 7. uri v dvorani; Bizeljsko, ob 8. uri po prvi sv. maši v šoli v Gornji Sušici; Mavčiče, ob 10. uri v Cerkevni dvorani; Sv. Jakob, ob 10. uri 30 min. v narodni šoli, Sv. Jakob; St. Jošt pri Vrhniki, ob 11. uri 30 min. v društvenem domu; Sodražica, ob 8. uri v narodni šoli; Rovte, po jutranji sv. maši v dvorani prosvetnega društva.

Dne 30. maja 1937:

Podružnice: Čatež pri Vel. Loki, po sv. maši v šoli; Cirkovce, ob pol. 8. uri v društveni dvorani; Sinji vrh, ob 8. uri pri načelniku; Mengeš, ob 15. uri pri g. Kralj Frančiški, Vel. Mengeš; Semič, ob 8. uri pri g. Bukovcu Leopoldu; Zapoge, ob 9. uri pri načelniku Hočevanju; Selca nad Škofjo Loko, ob pol. 8. uri v narodni šoli, Selce; Preska, ob 7. uri zjutraj v šoli, Preska; Žabnica pri Škofji Loki, ob 3. uri pop. v Gasilskem domu; Javor pod Ljubljano, po popoldanski službi božji v Cerkevni dvorani, Javor št. 3; Sv. Jurij ob Taboru, po rani sv. maši v narodni šoli.

Dne 20. junija 1937:

Prekopa, ob 17. uri v Gasilskem domu, Prekopa.

Nalezljivo sramnično vnetje

in kužno zvrženje pri kravah škoduje tudi mlečnosti. Odvračevalno sredstvo je „Bissulin“. Dobiva se samo na živinozdravniški recept. Najmanje tvorniško pakovanje 25 svečic. Nepokvarljivo, brez duha, nestrupeno.

Proizvajalec: H. Trommsdorff, Chem. Fabrik Aachen.

Zastopnik: „LYKOS“, Mr. K. Vouk, Zagreb, Jurjevska ul. 8.

»SLAVIJA«

jugoslovanska zavarovalna banka d. d. v Ljubljani

Zavarovanja: požar, vlom, šipe, nesreče na potovanju, zakonita odgovornost, transport; razna zavarovanja avtomobilov, na življenje, posmrtnine itd., prevzame po ugodnih pogojih.

Centrala v Ljubljani

Gospeska ulica 12. Telefon 21-76 in 22-76.

Vinogradniki, sadjarji in vrtnarji! MODRA GALICA »SOLNCE« - CELJE

je domači proizvod, ki vsebuje 99³/₄% bakrenega sulfata

je za napravo bakreno-apnene brozge in pravočasno škropljenje vinogradov, sadonosnikov in povrtnine proti škodljivim glivičnim boleznim, raznim paležem in rjam najučinkovitejše in tudi najcenejše zatiralno sredstvo

Brez škropljenja z modro galico ni pridelkov in brez pridelkov ni denarja!

V zalogi pri Kmetijski družbi v Ljubljani in njenih skladiščih.

NOSPRASIT

kombinirano sredstvo za istočasno zatiranje škodljivcev, ki objedajo zelene dele kulturnih rastlin in odvrčanje bolezni, kakor škrlupa, gnlobe in plesnobe v sadjarstvu in peronospori v vinogradništvu.

ARESIN

apneni arseniat kot dodatek bordoški ali kalifornijski brozgi proti raznim grizočim škodljivcem.

APHIDON

za zimsko in letno škropljenje proti raznim ušem in slično, proti slivnemu kaparju 1%, proti drugim kaparjem 1¹/₂–2%, proti krvavi uši 2% in proti listnim ušem ¹/₃%–1%.

SOLBAR

proti plesnobi na jabolkah in breskvah, proti kodravosti breskve in vinske trte, proti gnilobi (moniliji) in plesnobi obče.

ARBACOL-

lepivo proti malemu pedicu, mravljam in drugim zajedavcem.

ZELIO-

pasta za zatiranje voluharja.

Ta in vsa druga sredstva se dobe:

Kmetijska družba v Ljubljani in vseh njenih skladiščih.

Zavarujte sadno drevje in vinograde
proti boleznim in škodljivcem z uporabo preizkušnih škropiv!

Zahtevajte obširna navodila:

„JUGEFA“ k. d.
ODD. ZA ZAŠČITO RASTLIN

Nova nahrbtna trtna in drevesna škropilnica

„JUBILA 2“

MODEL 1934

z lijakastim gornjim delom
in prevozna škropilnica na visoki pritisk

„VINDEX“

medeninast kotel ca. 75 l 15–20 atmos. pritiska,
za regulirati do 10 m višine so najbolj zmožne
škropilnice na svetu

V zalogi pri: **Kmetijski družbi v Ljubljani** in njenih skladiščih

Vabilo na XI. redni občni zbor

zadruga

„Kmetški hranilni in posojilni dom“

reg. zadruga z neom. zavezo v Ljubljani

ki se bo vršil

v sredo, 2. junija 1937 ob 1/2 2. uri pop. v zadružnih prostorih v Ljubljani, Tavčarjeva ul. 1, pritličje.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo načelstva.
- 2.) Poročilo nadzorstva.
- 3.) Odobritev računskega zaključka za leto 1936.
- 4.) Poraba dobička.
- 5.) Proračun izdatkov v smislu čl. 29 Uredbe o zaščiti.
- 6.) Potrditev kooptacije 1 člana nadzorstva.
- 7.) Slučajnosti.

Pripomba:

1. Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se vrši čez pol ure drugi občni zbor v istih prostorih in z istim dnevnim redom, ki sklepa brez ozira na število zastopanih članov.

2. Računski zaključek in predlogi ter poročilo nadzorstva so osem dni pred zborom razpoloženi v zadružni pisarni članom na vpogled.

V Ljubljani, dne 15. maja 1937

Kmetški hranilni in posojilni dom v Ljubljani

reg. zadruga z neomejeno zavezo

A. Tršan l. r.

J. Malenšek l. r.

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan, tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIČ ZANKL

tovarna olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIČ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

J. Blasnik nasl.

Univerzitetna tiskarna

LITOGRAFIJA, OFFSETTISK, KARTONAŽA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

VREČICE ZA SEMENA

Ljubljana, Breg 10-12

UŠTANOV.

LETA 1828

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije izvršuje vse tiskovine solidno in poceni

Čilski soliter

je po celem svetu priznано najboljšo dušično gnojilo. Z uporabo tega gnojila se zamore znatno povečati pridelek vseh setev, ker je to gnojilo prikladno za vse zemlje in rastline.

Ozimne setve, ki so redke in slabo prezimile, popravljamo s 50 kg čilskega solitra na 1 kat. j.

Koruzi gnojimo s 60 do 80 kg na kat. j. in trosimo gnoj med vrste, kakor hitro so rastline izkalile. Ravno tako postopamo pri **krompirju**, katerega gnojimo s 50 do 70 kg na 1 kat. j.

Pri hmelju razstrosimo 20 do 30 gramov čilskega solitra okoli trsa, kakor hitro je odgnal. V drugi polovici maja pa razstrosimo drugi obrok 20 gramov.

Vrtni zelenjavi gnojimo z 3 do 4 kg solitra na 100 m² in razdelimo to količino na 2 obroka. Lahko pa se soliter razstopi tudi v vodi in se s to razstopino zaliva enkrat na teden. Na kanto vode (10 do 12 litrov) se razstopi ena pest solitra. Pazi pa se naj, da se zaliva okoli rastline in ne na stebelca in listje.

Pri sadnem drevju se v območju krošnje raztrosi 200 do 500 gr. čilskega solitra.

Cvetic pa zalivamo z raztopino 2 grama solitra na 1 liter vode.

Čilski soliter je najcenejše gnojilo, ker ga rabimo najmanj na površino, deluje takoj in poveča donos, ter je radi tega najrentabilnejši umetni gnoj.

Čilski soliter se prodaja v skladiščih Kmetijske družbe r. z. z o. z. v Ljubljani, Mariboru, Celju, Konjicah, Novem mestu in Brežicah.

Najuspešnejše sredstvo za rejo
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebilitv, in omastitev domače,
posebno klavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive
rednosti „MASTINA“ so brezštevila zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY
LJUBLJANA, Mestni trg 4 (Zraven Rotovža)

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50

Telefon: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84

Brzjavni naslov: Kredit Ljubljana

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsako-
vrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut,
borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste,
eskompt in inkaso menic, kuponov, nakazila
v tuzemstvo in inozemstvo, Safe-deposits itd.

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav,
detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70x50 cm s primernim obešalom
in okvirjem. Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot
izborna učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin.

K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim opisom vsake rastline.
Vseh šest slik s knjižico in poštino vred stane Din 100.--.

Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi, ker
bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

Tudi letos prodaja

Kmetijska družba
r. z. z o. z. v Ljubljani

modro

galico

Obe vrsti sta prvoklasno domače
blago in cenejše kot inozemsko
blago. Po lanskoletnih izkušnjah
mora se posebno letos pravočasno
škropiti in zato opozarjamo vse
vinogradnike, da si galico čim-
prej priskrbe.

Naročila je poslati takoj
Kmetijski družbi v Ljubljani

ali pa njenim skladiščem v Mariboru, Celju, Konjicah, Novem mestu in Brežicah

zn a m k

in

„Solnce“
„Zorka“

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{32}$ strani = Din 50 + Din 2 ogl. takse
 $\frac{1}{16}$ " = " 100 + " 5 " "
 $\frac{1}{12}$ " = " 150 + " 5 " "

$\frac{1}{8}$ strani = Din 200 + Din 15 ogl. takse
 $\frac{1}{4}$ " = " 400 + " 30 " "
 $\frac{1}{2}$ " = " 800 + " 30 " "

1 cela stran = Din 1600 + Din 60 —
 ogl. takse
 (26 × 20 cm = 520 cm).

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 komadov 100 Din.

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, vsaka beseda 50 par, najmanj 10 Din in 2 Din ogl. taksa.

Upravništvo ne prevzame posredovanja.
 Vsakega 12. v mesecu se zaključijo sprejemanje oglasov za prihodnjo številko.

Jajca za valjenje

od velikih slivo grahastih Plimouth-kokoši, komad 2 Din, od črnih puranov komad 4 Din. Razpošilja: August Kuhar, Vevče, pošta: Dev. Mar. v Polju. 22

Vabilo

k rednemu občnemu zboru Kmetijske hranilnice in posojilnice na Vinici r. z. z. n. z. ki bo dne 20. junija 1937 ob 9. uri v zadrugi pisarni z dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka. 4. Volitev načelstva. 5. Volitev nadzorstva. 6. Predlogi in slučajnosti. Ako ne bi bil občni zbor sklepčen ob določenem času, se vrši eno uro pozneje drug občni zbor ob vsaki udeležbi z istim dnevnim redom. — Načelstvo. 37

Gojite kapune!

Kapunjenje petelinčkov po Din 2.— od komada Vam strokovno in pravilno izvrši Pitališče perutnine „Niko“ v Poljanah pri St. Vidu nad Ljubljano (blizu tovarne Stora). Do 50 kilometrov iz Ljubljane pridemo na dom kapunili. 31

XVII. SPOMLADANSKI LJUBLJANSKI VELESEJEM

bomo imeli kot 34. velesejemsko razstavno prireditev

od 5. do 14. junija 1937.

Največja izbira predmetov industrijske in obrtniške proizvodnje. Razstava pohištva. Razstava avtomobilov. Razstava poljedeljskih strojev. Razstava tobačnih izdelkov monopolske uprave. Razstava male obrti. Lovska razstava. Živalski vrt. Razstava malih živali. Vzoren sadni vrt. Moda. Polovična voznina na železnicih, na odhodni postaji kupite poleg cele vo. ne karte še rumeno železniško izkaznico za Din 2.—. Pri blagajni na velesejmu dobite potrdilo o obisku, nakar Vam vozna karta velja za brezplačen povratek. Poidite in oglejte si ljubljanski velesejem!

Vsakovrstno prejo

sprejema tkalnica „Krosna“ v Ljubljani, Zrinjskega cesta 6. Sprejdi lan, konoplo ali volno in pošlje v tkanje. 67

Čistilnik za žito

na 8 sitov, neobrabljen, zajamčeno dobro delujoč, se ceno proda. Josip Žužek, Velike Lašče 15. 34

15 hl hruševca

najboljše, lanske pridelke, čist kakor vino proda. Kupl pa dobro ohranjen težak gepelj: Anton Tkalec, Obrež, pošta Središče ob Dravi. 36

Šivalne stroje „Singer“, „Pfaff“

samo malo rabljene (ženske, krojaške, čevljarke) in kolese, ki odgovarjajo popolnoma novim, po neverjetno nizki ceni kupite lahko edino pri tvrdki: „Promet“ v Ljubljani, nasproti Križevniške cerkve. Tudi ob nedeljah dopoldne. 23

Schering-Kahlbaum

kemične tovarne v Berlinu, zastopstvo za Jugoslavijo v Zagrebu, trg Kralja Petra 9 — priporoča za uničevanje oidioma, pajkov, grint na cvetju in rožah „Erysit“, pakovano v steklenicah po 1 liter. Uporablja se v raztopini od 1%. Za uničevanje plevela v parkih, na potih, igrališčih in grobnicah „Formit“, pakovan v dozah po 1 in 5 kg. Uporablja se v raztopini od 3%. Vsa sredstva se dobijo pri Kmetijski družbi v Ljubljani in njenih skladiščih.

Gepelj in kosilnica!

Geželj s streho in vso za pogon potrebno amaturu z železnimi drogovi za enega ali dva konja in kosilnico „Döring“ vse v brezhibnem stanju ugodno na prodaj na graščini Čemšenik, pošta Dob pri Domžalah. 32

Kmetovalci in trgovci!

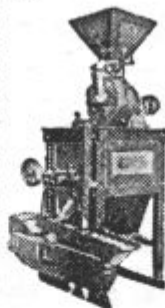
V interesu vsakega je, da si nabavi najnovejši „Irus“ mlin, kateri je nemški izdelek. Izdelujejo se v raznih velikostih. Z „Irus“ mlinom lahko čistite prah in plevel pri žitu in melete vse vrste žita v izvanredno fino moko, bodisi pšenica ali koruzni zdrob (gres). Za obratovanja mlinna odgovarja vsaka sila ali motor, kateri služi za obratovanje gospodarskih strojev.

Skladišče in samoprodaja:

Turnšek Štefan

poštni predal 86

Ljubljana, Aleševčeva št. 24

Mnogo denarja

si prihranite, če se ravnate po nasvetih ženskega časopisa „Žene in doma“. 12 števk in 10 prilog za kroje in ročna dela stane letno samo 68 Din. Eno številko dobite brezplačno, če sporočite svoj naslov upravi Ljubljana, Dalmatinova 8/k.

„Za pridne roke — šivanje“

Dandanes v teh težkih časih je taka knjiga nujno potrebna. Mnogo je žen, ki morajo zaradi zmanjšanih dohodkov same napraviti oblačila sebi in otrokom. Pa tudi tistim, ki že znajo šivati, bo opis moderne tehnike šivanja dobro služil. Vsebinska je ponazorjena z 200 slikami. Ta knjiga stane samo 30 Din. Dobite jo pri upravi „Žene in doma“, Ljubljana, Dalmatinova 8/k.

„Kako naj kuham“

To vprašanje dela vsaki ženi skrbi. Teh skrbi se pa iznebi, ako si naroči to knjigo. V knjigi je 500 kuharskih tajnosti. Stane samo 30 Din. Naročite jo pri upravi „Žene in doma“ Ljubljana, Dalmatinova 8/k.

Lep dobiček

prinaša vrt, če z njim pravilno gospodarite. Knjiga „Vrt in moje rože“ Vam daje prave nasvete. Stane 30 Din. Naročnice „Žene in doma“ jo dobe za polovično ceno. Naročite jo pri upravi Ljubljana, Dalmatinova 8/k.

Varujte se spolnih bolezni

Knjiga, ki jo je spisal zdravnik-specialist dr. Joža Jakša, Vam razloži in s slikami nazorno pokaže o vseh posledicah spolne bolezni. Stane 30 Din. Naroča se pri upravi „Žene in doma“, Ljubljana, Dalmatinova 8/k.

Šivalni stroji „ADLER“

za dom in obrt, vsakovrstna damska in moška kolesa najceneje pri „PETELINC“, Ljubljana, Sv. Petra nasip — blizu Prešernovega spomenika. 33

Majhno kmetско posestvo

prodam v Zgor. Šiški, Vodnikova cesta 23. 30

Vabilo

na občni zbor Vinarske zadruge „Ljutomerčan“ r. z. z. o. z. Sv. Boltenk pri Središču v likvidaciji, ki se vrši dne 23. maja 1937, ob 14. uri v občinski posvetovalnici v Središču — s sledečim dnevnim redom: 1.) Poročilo likvidatorjev o svojem delu in stanju zadruge. 2.) Sklepanje o raznih tožbah, preskrbi denarnih sredstev za stroške, ter o uporabi dohodkov zadruge. 3.) Slučajnosti — predlogi in nasveti. — Če občni zbor ob določenem uri ne bo sklepčen, se vrši glasom § 31 zadrugi pravil čez pol ure na istem mestu in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki sklepa veljavno ob vsakem številu navzočih zadrugičnikov. Za člane, ki se ne udeležijo občnega zbora, ter se ne obvežejo prispevati k stroškom za izterjanje zadrugičnih terjatev, se bode smatralo, da ne reflektirajo na povrnitev vplačil, ki so jih, ali jih še bodo morali nositi za zadrugo. Likvidacijski odbor. 35

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d.

obratovališča: Celje in Hrastnik

izdeluje in prodaja sledeče vrste fosfatnih gnojil:

kostni superfosfat KMF 18/19% — rudninski superfosfat 16% in 18% — fosfatno žlindro 6/10/18%

razen teh dobavlja tovarna:

kaliamsuperfosfat (mešanico KAS)

kostno in apnenčevo moko

Vsa navedena gnojila se prodajajo po najnižjih dnevnih cenah.

Priporočamo zlasti fosfatno žlindro, ki je najcenejše fosforno-kislo gnojilo.

VPRAŠANJA IN NAROČILA NA TOVARNO KEMIČNIH IZDELKOV V HRASTNIKU D. D.

V zalogi pri Kmetijski družbi v Ljubljani in njenih skladiščih.

Izhaja 15. v mesecu. — Cena listu 25 Din, za inozemstvo 35 Din letno. — Posamezna številka 250 Din. — Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Novi trg št. 3. — Za uredništvo odgovarja: Ing. Ferinc Bogdan. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela. — Tisk J. Blasnik nasl. Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.